

Κύτταρο

Ιερισσού

www.kyttaro.eu

πολιτισμικό περιοδικό έντυπο

Τεύχος 10/2014

Ο οικισμός του Ξηροποτάμου το Σεπτέμβριο του 1932 [φωτογραφία από το Λεύκωμα της Μαρίας Χρυσάκη, Εθνική Πνακοθήκη]

Ξηροπόταμος – 90 χρόνια ιστορίας

Κείμενο : **ΘΕΟΛΟΓΗΣ Ν. ΒΟΡΕΙΝΟΣ**

Το Μετόχι της Μονής Ξηροποτάμου ή Μετόχι της Οζολίμνης χτίστηκε αρχικά γύρω στα 1850 πάνω στο λόφο, στο σημερινό Ξηροποτάμι του Δήμου Αριστοτέλη. Υπάρχουν και κάποιες αναφορές οι οποίες λένε, ότι η περιοχή αποτελούσε Μετόχι από παλαιότερα. Το Μετόχι ήταν ένα διώροφο παραδοσιακό αγιορείτικο κτίσμα. Στο κατώι ήταν ο χώρος για τα ζώα και τους εργάτες, ενώ στο ανώι ήταν τα κελιά των μοναχών και η εκκλησία του Αγίου Δημητρίου. Το άλλο σήμα κατατεθέν είναι το πηγάδι που σκάφτηκε το 1901 κοντά στη θάλασσα και ήταν «σημείο κλειδί» για τη μετέπειτα εξέλιξη της περιοχής.

Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή του 1922 και την ανταλλαγή πληθυσμών, άρχισαν ομαδικές μεταφορές Ελλήνων της Μικράς Ασίας στην

Ελλάδα. Κάποιοι ήρθαν και στην ευρύτερη περιοχή που συνόρευε με το Άγιο Όρος.

Οι πρώτοι έποικοι

Το 1924 απαλλοτριώθηκαν εκτάσεις στο Ξηροποτάμι, στο Δεβελίκι, στον Πρόβλακα, στον Άγιο Δημήτριο και στη Βουρβουρού με σκοπό, να οριοθετηθούν ορισμένες περιοχές για τη δημιουργία οικισμών και τα υπόλοιπα κτήματα να διανεμηθούν στους πρόσφυγες.

Στον Ξηροπόταμο έγινε ρυμοτόμηση που περιελάμβανε 70 οικόπεδα 20μ x 20μ. Στο κέντρο έμειναν 4 οικόπεδα ελεύθερα που σχημάτιζαν μια τετράγωνη πλατεία, όπου βρισκόταν και το γνωστό πηγάδι. Με μέριμνα της Γενικής Διευθύνσεως Εποικισμού Μακεδονίας (ΓΔΕΜ) και του Γραφείου Εποικισμού Χαλκιδικής, μια ομάδα από 35 περίπου οικογένειες της Μπάλιας, μιας κωμόπολης στην

περιοχή της Προύσας που θεωρούνταν πλούσια και οι κάτοικοί της ήταν κυρίως μεταλλωρύχοι, μεταφέρθηκε στο Στρατώνι και μετά από μερικούς μήνες στον Ξηροπόταμο. Μεταξύ τους ήταν οι οικογένειες των Σεκέρογλου, Νικολαΐδη, Χατζηδημητρίου, Σάββα, Κουρμπάση, Χριστοδούλου, Τσαντίρογλου και Κανόγλου.

Βέβαια τότε δεν υπήρχε τίποτε εκτός από μερικά σημάδια για να ξεχωρίζουν τα οικόπεδα και οι δρόμοι του νέου οικισμού, το πηγάδι, ένας φούρνος δίπλα από αυτό και το καλογεरिकό μετόχι στο λόφο. Αφού ήρθαν πρόσφυγες και από άλλα μέρη, έγινε προσωρινή διανομή με την οποία μοιράστηκαν σκηνές, οικόπεδα και χωράφια στις συνολικά εβδομήντα οικογένειες των προσφύγων. Αυτοί ήταν οι πρώτοι κάτοικοι του χωριού «Ξηροπόταμος» που υπήρχε μεν στα χαρτιά, είχε χαραχθεί στη γη, αλλά δεν είχε σπίτια.

συνέχεια στην σελ. 4 >>

σελ. **9**

ΜΙΑ ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ, ΕΝΑ ΜΝΗΜΕΙΟ, ΜΙΑ ΤΟΠΟΘΕΣΙΑ.
Κείμενο: Δημήτρης Καλαϊτζής

Η θεατρική ομάδα "τα Γκαρκγάνια" ...

σελ. **14**

ΠΙΠΙΡΟΥ ΔΡΟΣΟΛΟΓΟΥ

Κείμενο: Αναστασία Μουλασιώτου

«Ξεφυλλίζοντας» ένα από τα τετράδια του Αλκιβιάδη Κούμαρου, τα ...

σελ. **18**

ΑΡΓΑΛΕΙΟΣ

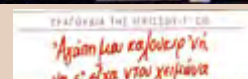
Κείμενο: Ελεωνόρα Γκαγκάνα - Βιβή Λεμπίδα

Η τέχνη του αργαλειού ανήκει πια ανεπιστρεπτί σε μία άλλη εποχή ...

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

- 1** Ξηροπόταμος – 90 χρόνια ιστορίας
Θεολόγης Ν. Βαρεϊνός
- 3** Το σχολείο
Αλκιβιάδης Κούμαρος
- 3** Ο σταυρός του Κάκαβου
Ολυμπία Μαρίνου
- 6** Μιλώντας στο βουνό
Μαρία Χασάπη-Σιδερά
- 7** Το χρέος δεν είναι μοντέρνα ασθένεια
Μαρία Λαγόντζου
- 7** Έκθεση φωτογραφίας της Ιερισσού προ του σεισμού του 1932
Γίτσα Κουτσούπη
- 8** Ο πύργος της Κρούνας
Χρήστος Καραστέργιος
- 9** Μία θεατρική παράσταση, ένα μνημείο, μία τοποθεσία.
Δημήτρης Καλαϊτζής
- 10** «Ο θησαυρός της Ακάνθου» του Ιερισσιώτη Βασίλη Σεβδαλή
Άννα Λαγόντζου
- 10** Βιογραφικό σημείωμα συγγραφέα Σεβδαλής Βασίλειος
Άννα Λαγόντζου
- 11** Συνέντευξη με τον συγγραφέα Βασίλη Σεβδαλή
Άννα Λαγόντζου
- 12** ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ
- 14** Πιπιρού Δροσολογού
Αναστασία Μουλασιώτου
- 15** Πιπιρού
Αλκιβιάδης Κούμαρος
- 16** Η εκπαίδευση δεν σταματάει ποτέ!
Μαρία Τσανανά, Φιλολόγος-Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής
- 17** Παίζουμε;
Σοφία Υψηλάντη • Κώστας Κούλιας
- 17** Ξεχασμένοι (;) Τόποι
Κώστας Υψηλάντης
- 18** Αργαλειός
Ελεωνόρα Γκαγκάνα - Βιβή Λεμπίδα
- 20** Η αξία των μελισσοκομικών φυτών
Βιβή Λεμπίδα
- 22** Βάλτε τέλος στις Κρίσεις Πανικού!
Ειρήνη Κορδερά, Ψυχολόγος
- 23** Αγριογούρουνο
Δημήτριος Χρυσούλης

Η Ιερισσός και τα τραγούδια της

Το ισχυρότερο στοιχείο ταυτότητας της πολιτιστικής μας κληρονομιάς είναι τα τραγούδια μας, τα οποία διατηρούν μεγάλη μουσική και φιλολογική αξία.

Τα γνωστά τρία CD, στα οποία είναι ηχογραφημένα πενήντα οκτώ τραγούδια της Ιερισσού, και το νέο CD "Να φουρκαλώ τη θάλασσα ν' αράζουν τα καράβια" με δεκαοκτώ τραγούδια μπορεί κανείς να τα προμηθευτεί από τον κύριο Δημήτρη Χρυσούλη, στο τηλέφωνο 6979650849.

* ΚΥΤΤΑΡΟ Ιερισσού

Ιδιοκτήτης

Ομάδα «Κύτταρο»
του πολιτιστικού συλλόγου Ιερισσού «Κλειγένης»

Εκδότες

Γιάννης Βεργίνης
Χρήστος Καραστέργιος

Συντακτική ομάδα

Γιάννης Βεργίνης
Χρήστος Καραστέργιος
Γιώργος Κασκέτης
Ειρήνη Κορδερά
Βιβή Λεμπίδα
Ολυμπία Μαρίνου
Κώστας Υψηλάντης

Δημιουργικό - Σελιδοποίηση

Γιάννης Βεργίνης
Αλέξης Κόνσουλας

Ομάδα Φωτογραφιών

Γίτσα Κουτσούπη
Μαρία Λαγόντζου
Ολυμπία Μαρίνου
Αναστασία Μουλασιώτη
Σοφία Υψηλάντη
Κώστας Υψηλάντης
Γιάννης Ψιλιάκος

Φιλολογική επιμέλεια ύλης

Γίτσα Κουτσούπη
Άννα Λαγόντζου
Μαρία Λαγόντζου
Ολυμπία Μαρίνου
Σοφία Υψηλάντη

Ψηφιακή επιμέλεια ύλης

Δήμητρα Σταθώρη

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΑ

www.kyttaro.eu

ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Διεύθυνση

Ομάδα «Κύτταρο»
Πολιτιστικός σύλλογος Ιερισσού «Κλειγένης»
63075 Ιερισσός Χαλκιδικής

Τηλέφωνα

6972318456 Γίτσα Κουτσούπη
6944769605 Άννα Λαγόντζου
6973041947 Κώστας Υψηλάντης
6979650849 Δημήτρης Χρυσούλης

Telefax

2377 021 003

e-mail

magazin@kyttaro.eu

ΔΙΑΦΗΜΙΣΗ

Ομάδα Διαφημίσεων

6973041947 Κώστας Υψηλάντης
6979650849 Δημήτρης Χρυσούλης

* Τετραδράχμο (17,14 γρ.) της αρχαίας Ακάνθου, χρονολογείται στα 430-390 π.Χ.

Εις μνήμην

Ο πολιτιστικός σύλλογος Ιερισσού "Κλειγένης" εγκαινιάζει μια νέα μορφή στήριξης για να φέρει σε πέρας συγκεκριμένες δράσεις και έργα. Ξεκινάει από την προσπάθεια ανανέωσης και δημιουργίας νέων τοπικών στολών για το χορευτικό μας συγκρότημα. Έτσι απευθύνεται –μέσω του Κυττάρου- στους συμπατριώτες μας που θέλουν να σωθεί και να συνεχιστεί αυτή η παράδοση (άλλωστε ο χορός και το τραγούδι, μαζί με το ορκίνι, είναι στο "κύτταρο" μας) και τους ζητάει να συνεισφέρουν ό,τι μπορούν (φασούλι το φασούλι γεμίζει το σακούλι!). Στην μνήμη λοιπόν των αγαπημένων μας προσώπων που έφυγαν, ας προσφέρουμε τον οβολό μας, για να φτιαχτούν οι στολές του χορευτικού.

- Μπορείτε να καταθέσετε την συνεισφορά σας στον παρακάτω τραπεζικό λογαριασμό της Πειραιώς: IBAN: GR23 0172 2850 0052 8505 4575 923.
- Μπορείτε να την δώσετε στην Ταμία του Κλειγένη, την Μελαχρινή Λιάκου (τηλ. 6975365466).

Θέλουμε να ευχαριστήσουμε όσους μέχρι σήμερα έχουν συνεισφέρει στην φιλόδοξη αυτή προσπάθεια. Με αυτές τις χορηγίες έχουμε ήδη αγοράσει 10 ανδρικές στολές και αρκετά συμπληρώματα για να ολοκληρώσουμε τις ελλείψεις γυναικείες στολές και ... συνεχίζουμε.

Η κυρία Μαρία Χασάπη-Wuori προσφέρει 100 € στη μνήμη των γονέων της Αστερίου και Στεργιάνης Χασάπη.

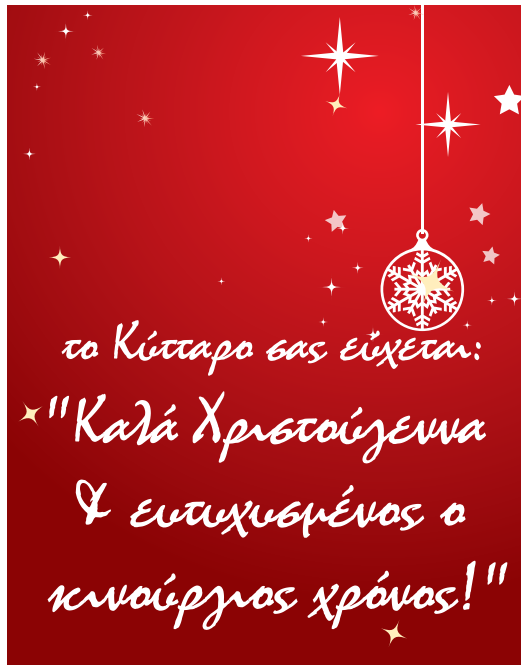
Η ομάδα του "Κυττάρου" ευχαριστεί για το φωτογραφικό υλικό, που μας παρέδωσαν οι:

Μαρία Κεφαλά, Κώστας Μελισσάς, Τούλα Μήτρου, Χρήστος Μπαντής (Τσολιάς), Ρούλα Μπασάκα, Νίκος Μπασάκας, Λίνα Παναγιωτίδου, Κώστας Τσολοδήμος

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Το περιοδικό μας ενίσχυσαν οικονομικά:

Κυριάκος Κεσκεσιάδης,
Μορφωτικός Πολιτιστικός Σύλλογος «Ιερισσιωτών Θεσσαλονίκης»,
Σταθώρης Ιωάννης Μονοπρόσωπη Ε.Π.Ε.

Ο ΣΤΑΥΡΟΣ ΤΟΥ ΚΑΚΑΒΟΥ

Ποίημα: ΟΛΥΜΠΙΑ ΜΑΡΙΝΟΥ

Σπαράζει το σώμα του βουνού.

Εκείνοι ακούνε την κραυγή του κι ανεβαίνουν...

Σέρνουν τα πόδια τους στη λάσπη.

Τα μάτια θολά τρομάζουν στο θέαμα:

Κορμοί πεσμένοι στο βωμό του συμφέροντος...

Αγκαθωτές κουλούρες για να τρομάζουν τις ψυχές...

Δρόμοι καταστροφής ανοίγονται μπροστά τους.

Πληγωμένη η ματιά ψάχνει ένα απαγκίχο.

Κι ο μαύρος φράχτης απ' τα ΜΑΤ εκεί·

δούλος φριχτός και τιμητής που τρώει τα σωθικά του Κάκαβου και την ψυχή τους.

Σταγόνες αίμα στη ματιά κι ο πόνος να θεριεύει...

Τυφλωμένοι οι βρυκόλακες του χρυσού και του λαού σταυρώνουν το βουνό τους...

Τα μάτια δεν αντέχουν πια...

Λίγες νιφάδες κατάσπρες, πονετικές, πασχίζουν να κρύψουν τους σταυρούς.

Μάταιος κόπος...

Κι εκεί στο γυρισμό, μέσ' απ' τη λάσπη ένα φτερούγισμα.

Μια φλόγα στο βλέμμα των παλικαριών· ένα χάδι στην ψυχή των γυναικών κι η ελπίδα πάντα εκεί να δίνει θάρρος στην στιγμή και δύναμη στο σώμα.

Ένα ΟΧΙ αναδύεται κι απλώνει τα φτερά του.

Ένας σταυρός υψώνεται στη ράχη του Κακάβου, μήνυμα της Ανάστασης και όχι του θανάτου... ■

Το σχολείο

Όταν για πρώτη μου φορά πήγα κι εγώ σχολείο μου δώσανε πέντε αυγά να πάρω ένα βιβλίο.

Και άλλα δυο μου δώσανε να πάρω μία πλάκα. Μου βάλανε και ένα τουρβά στον ώμο μου για σάκα.

Μου βάλαν γρονοτσάροχα μακρύ παντελονάκι μία φανέλα παρδαλή και ένα χονδρό σακάκι.

Μου κόψαν με τη μηχανή λίγα μαλλιά που είχα κι έγινε το κεφάλι μου σα νεροκολοκύθα.

Και στο σχολείο μου βάλαν με άλλους δυο στο πίσω το θρανίο. Και οι τρεις κουμπούρες ήμασταν εγώ κι οι άλλοι δύο.

Αδιάβαστοι πηγαίναμε πάντοτε στο σχολείο, ποτέ μας δεν ανοίξαμε στο σπίτι μας βιβλίο.

Δάκτυλο δε σηκώναμε μάθημα για να πούμε, μονάχα στην ανάγκη μας να μην κατουρηθούμε.

Στο διάβασμα πηγαίναμε κι οι τρεις σαν τα καβούρια. Στον πρώτο μας τον έλεγχο πήραμε όλοι κουλούρια.

Σαν κάναμε γυμναστική μας βάλαν ανά τρία. Εμάς έξω μας βγάλανε για κουτό διμοιρία.

Οι δάσκαλοι γελούσανε μας λέγανε ξεφτέρια. Η βέργα πάντα δούλευε πάνω στα δυο μας χέρια.

Η βέργα όταν δούλευε τα χέρια μας πονούσαν και τα δυο μας τα αυτιά όλο μας τα τραβούσαν.

Ήμασταν μέσα στο σχολείο τα πιο γερά κανόνια. Την πρώτη τάξη βγάλαμε μετά από δύο χρόνια.

Όλοι τους γελούσανε με τα δικά μας χάλια. Κανένας δεν μας έπιανε σαν παίζαμε τριζγάλια (ομάδες)

Μπορεί να μας κορόιδευαν και να μας λέγαν βλάκες. Μα όλους τους νικούσαμε σαν παίζαμε καστριάκες*.

Είχαμε χέρια καθαρά μαύρα σαν το βερνίκι. Την πλάκα την σκουπίζαμε πάντα με το μανίκι.

Και η δασκάλα έλεγε. Κοιτάζτε. Τα τρία γουρουνάκια. Όσπου να βγάλουν το σχολείο θα βγάλουν και μουστάκια.

*(Καστριάκες: Ένα παιχνίδι, βάζαμε τρεις μεγάλες πέτρες στη σειρά. Ήμασταν 2 ομάδες από 3. Και τις βάζαμε στο σημάδι. Όποιος χτυπούσε και τις 3 πέτρες ήταν νικητής.)

Αλκιβιάδης Κούμαρος
Τετράδιο Β Σελίδες 3 - 4 - 5. ■

Ο νέος αυτός οικισμός καταγράφηκε στα βιβλία της ΓΔΕΜ και της Νομαρχίας Χαλκιδικής με το όνομα «**Ξηροπόταμος**», επωνυμία που διατηρήθηκε και από το Υπουργείο Γεωργίας όπως αποτυπώθηκε άλλωστε και στο χάρτη οριστικής διανομής κληροτεμαχίων του 1954.

Το πρώτο φθινόπωρο στο νέο τόπο ήταν ιδιαίτερα βροχερό. Ο χώρος του οικισμού πλημμύρισε και έτσι οι άνθρωποι αναγκάστηκαν να αφήσουν τις σκηνές και να φτιάξει ο καθένας στο οικοπέδο του από μια παράγκα για την οικογένεια του, με ξυλεία που τους μοίρασαν και μουσαμά για στέγη. Παρόλες τις προσπάθειες ο κόσμος άρχισε να αρρωσταίνει από κρυολογήματα, πνευμονίες και ελονοσία.

Το επόμενο καλοκαίρι (Ιούνιος 1925) έφτασαν με πλοία υλικά για πιο μόνιμες κατασκευές, όπως τσιμέντα, τσιμεντόλιθοι, ξυλεία, ασβέστης, σύρματα και μέσα στο καλοκαίρι ολοκληρώθηκε και η κατασκευή μόνιμων πλέον σπιτιών. Τα σπίτια κτίστηκαν με πολύ συγκεκριμένο τρόπο και σε συγκεκριμένες θέσεις, δηλαδή απείχαν υποχρεωτικά ένα μέτρο από τους δρόμους για όλο τον οικισμό και σε όλα τα οικοπέδα εκτός από τα γωνιακά η δόμηση γινόταν στο κέντρο του οικοπέδου. Ονομάστηκαν οικίσκοι Δεχάτεγκε, πιθανόν από το όνομα κάποιου μηχανικού και ήταν τριών ειδών. Τύπος Α: 35,70τ.μ., Τύπος Β: 47,05τ.μ. και Τύπος Δ: 52,85τ.μ.

Το 2014 υπάρχουν ελάχιστα δείγματα τέτοιων παραδοσιακών κτισμάτων που και αυτά δεν είναι κατοικήσιμα, εκτός βέβαια από αυτά που έχουν ανακαινισθεί. Σε μερικά οικοπέδα υπάρχουν υπολείμματα από τα θεμέλια.

εκκλησία στο Μετόχι, μπακάλικο και καφενείο. Επίσης, το χωριό απέκτησε και τακτική συγκοινωνία. Δύο φορές την εβδομάδα ερχόταν καΐκι από τη Θεσσαλονίκη και η γραμμή ήταν Θεσσαλονίκη-Νέα Μουδανιά-Σάρτη-Άγιος Δημήτριος (σήμερα Πυργαδίκια)-Ξηροπόταμος-Αμμουλιανή-Ουρανούπολη-Δάφνη Αγίου Όρους-Νέα Ρόδα-Ιερισσός-Στρατώνι-Καβάλα και αντιστρόφως. Το ταξίδι από τη Θεσσαλονίκη μέχρι τον Ξηροπόταμο διαρκούσε περίπου δώδεκα ώρες.

Το γνωστό πηγάδι, σήμα κατατεθέν του Ξηροποτάμου

Τα κουνούπια λόγω της ύπαρξης του βάλτου ήταν τόσο πολλά, που η ελονοσία αποδεκάτιζε τον κόσμο, το νεκροταφείο γέμιζε κι ο νεκροθάφτης δεν προλάβαινε να θάβει. Τότε το χωριό απέκτησε και φαρμακοποιό σε μια προσπάθεια ανακοπής της ελονοσίας. Εξαντλημένοι, όμως, από τον πυρετό, τα κουνούπια, την άθλια ζωή και υπό το φόβο της φυματίωσης, άρχισαν να εγκαταλείπουν τη νέα τους πατρίδα και να φεύγουν για άλλη μια φορά μετανάστες. Από τις 70 οικογένειες που ήταν στην αρχή, έμειναν μόνο 15.

Οι δεύτεροι έποικοι

Τα νησιά της Προποντίδας ήταν πολύ όμορφα και εύφορα και οι φιλήσυχοι κάτοικοι τους ήταν ψαράδες και γεωργοί. Μετά τη Μικρασιατική καταστροφή, όμως, οι Τούρκοι άρχισαν να κινούνται απειλητικά προς τους νησιώτες της Προποντίδας κι έτσι οι κάτοικοι των νησιών αναγκάστηκαν να επιβιβαστούν σε πλοία για την Ελλάδα.

Τα μεγαλύτερα νησιά της θάλασσας του Μαρμαρά είναι ο Μαρμαράς, το Πασαλιμάνι, η Αφισιά και το Κουτάλι. Το Πασαλιμάνι είχε πέντε χωριά: Το Πασαλιμάνι, το Αλώνι, τα Σκουπιά, τη Χουλιά και το Βόρι (επειδή ήταν στο Βορεινό μέρος).

Στα μέσα του καλοκαιριού του 1923 έφυγαν από το Πασαλιμάνι 35 οικογένειες από το Βόρι. Αφού περιπλανήθηκαν ανά την Ελλάδα για 3 χρόνια περνώντας από τη Θεσσαλονίκη και το Αίγιο, το Σεπτέμβριο του 1926, τους έστειλαν στον Ξηροπόταμο όπου υπήρχαν εγκαταλελειμμένα σπίτια. Μεταξύ αυτών οι οικογένειες των Αϊβαζίδη, Πολυδωράκη, Σταθώρη, Λιόλιου, Θεολόγου, Γεωργούση, Μιχαηλίδη, Βαρσαμής, Χασαπάκη, Δαδήλαλα, Δρακάκη, Σπύρου, Μπαλιώτη, Κουρμπάση κ.ά. Τα εγκαταλελειμμένα σπίτια χρεώθηκαν στους νέους έποικους.

Κάποια στιγμή το χωριό απέκτησε και «**κάβο**» για να δένουν τα πλοία. Στην παραλία-εκεί που καταλήγει στη θάλασσα ο δρόμος, από το πηγάδι προς τα κάτω οι κάτοικοι κατέβασαν μια πέτρινη κολώνα από το Μετόχι και την έμπηξαν στην άμμο για να δένουν τα καΐκια που έρχονταν στον Ξηροπόταμο. Στην κολώνα αυτή, έβαλαν και ένα φαναράκι για να το βλέπουν, σαν φάρο, τα καράβια τη νύχτα και να εντοπίζουν τον «**κάβο**» του χωριού.

Τον Οκτώβριο του 1926 λειτούργησε και το πρώτο σχολείο στον Ξηροπόταμο στο κτίσμα του

Μετοχιού με 30 μαθητές. Ο δάσκαλος ήρθε από τον Πολύγυρο προσπαθώντας να διδάξει στα απείθαρχα παιδιά που ποτέ πριν δεν είχαν επαφή με τα «**γράμματα**» και τελικά τα κατάφερε.

Ο βάλτος νεροκρατούσε και το χειμώνα που ανέβαινε η στάθμη γινόταν λίμνη. Τα βούρλα και οι καλαμιές στο βάλτο ήταν πυκνά και ψηλά, αποτελώντας ένα αυτόνομο οικοσύστημα, που το χειμώνα φιλοξενούσε πληθώρα πτηνών. Οι κάτοικοι τα κυνηγούσαν με τα πρωτόγονα μέσα που διέθεταν εξασφαλίζοντας έτσι το μόνο κρέας που έτρωγαν. Ο βάλτος λένε ότι ήταν τότε 200 στρέμματα.

Στις 30 Απριλίου 1927 υπογράφηκαν πρωτόκολλα παραδόσεως και παραλαβής των οικίσκων Δεχάτεγκε και των οικοπέδων τους. Τα σπίτια και τα οικοπέδα χρεώθηκαν ανάλογα με τον τύπο του κάθε σπιτιού. Τα πρωτόκολλα παραδόσεως-παραλαβής επέιχαν θέση παραχωρητηρίου και ουδέποτε έχασαν την ισχύ τους.

Η ζωή στο χωριό άρχισε να εξελίσσεται κανονικά με Πρόεδρο και σύμβουλους τους γηραιότερους κατοίκους. Υπήρχαν πλέον τρία καφενεία και ένα μπακάλικο. Από την Ιερισσό ερχόταν τακτικά γιατρός και ταχυδρόμος. Στην Ιερισσό είχε δυο μύλους, όπου οι Ξηροποταμίτες κουβαλούσαν τα σιτάρια και τα καλαμπόκια τους με μουλάρια για να τα αλέσουν. Το σχολείο μεταφέρθηκε από το Μετόχι μέσα στον οικισμό (1930).

Οι κάτοικοι θέλησαν την ίδια χρονιά να επιλύσουν οριστικά το ζήτημα του νερού. Μέχρι τότε έπαιρνε όλο το χωριό νερό από το πηγάδι του Ξηροποτάμου για πόση και για μαγείρεμα. Κάθε χρόνο λοιπόν το καθαρίζαν και ο παπάς το διάβαζε και έριχνε μέσα αγιασμό. Όμως το πηγάδι ήταν δύσχρηστο και βέβαια το νερό, όσο καλό και αν ήτανε, δεν έπαυε να είναι «**πηγαδίσιο**».

Μετά από σχετικές ενέργειες των κατοίκων, η Νομαρχία Χαλκιδικής εκπόνθησε έργο, για την υδροδότηση του χωριού Ξηροπόταμος από τη «**μεγάλη μάννα**», το οποίο για να γίνει ανατέθηκε τελικά σε εργολάβο.

Το νερό αρχικά το έφεραν, σύμφωνα με τη μελέτη, από την πηγή σε μια δεξαμενή. Μέχρι τη δεξαμενή το νερό κατέβαινε με πήλινους σωλήνες. Από κει και κάτω το νερό ερχόταν στην πλατεία του χωριού με μολυβδοσωλήνες και κατέληγε σε μια τσιμεντένια βρύση, που σώζεται μέχρι και σήμερα. Το νερό δεν έτρεχε συνεχώς, αλλά υπήρχε διακοπής που ανοιγόκλεινε τη βρύση.

Η κύρια ασχολία των κατοίκων ήταν η γεωργία. Μερικοί ασχολούνταν με την κτηνοτροφία και την αλιεία και παράλληλα με την υλοτομία. Οι γεωργοί στα χωράφια τους, εκτός από σιτάρι καλλιεργούσαν βρώμη, ρεβύθια, κουκιά και χόρτα για ζωτροφές. Είχαν επίσης ελαιώνες, αμπελία και κάποιες συκιές και αχλαδιές στις άκρες των αμπελιών.

Το χωριό αντιμετώπιζε μεν τις δυσκολίες εκείνης της εποχής, αλλά η ζωή ακολουθούσε πλέον έναν ήρεμο ρυθμό. Κάθε τόσο, πότε στο θερισμό και στα αλώνια, πότε στον τρύγο, στις γιορτές και στους γάμους αντιβούιζε από τραγούδια και γλέντια. Όλοι οι χωριανοί ήταν μαζί, μονιασμένοι. Οι ταλαιπωρημένοι πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία άρχισαν να ξεχνούν τα βάσανα που πέρασαν, βλέποντας ότι επιτέλους στέριωσαν σε μια νέα πατρίδα.

Ο σεισμός και τα μετέπειτα

Στις 26 Σεπτεμβρίου του 1932, στις 19:21 έγινε ο γνωστός μεγάλος σεισμός στην περιοχή με επίκεντρο τον κόλπο της Ιερισσού. »

Ένα από τα 70 πρωτόκολλα παράδοσης-παραλαβής των αρχικών οικίσκων του Ξηροποτάμου του 1927.

Στο τέλος του 1925 οι Επιτροπές Απαλλοτριώσεων μοίρασαν χωράφια και ζώα για αγροτικές εργασίες στους πρόσφυγες με κάποια χρέωση. Κάποιοι, με πολύ ιδρώτα τα ξεχρέωσαν τα επόμενα χρόνια, ενώ κάποιοι άλλοι ουδέποτε πλήρωσαν γι' αυτά. Η επιτροπή προσπάθησε να δώσει και πρόβατα και γίδια αλλά ελάχιστοι τα δέχτηκαν αφού σχεδόν όλοι οι πρόσφυγες ήταν μεταλλωρύχοι και δεν ήξεραν από κτηνοτροφία. Στο τέλος οι περισσότεροι στράφηκαν προς τη γεωργία.

Από το Σεπτέμβριο το χωριό άρχισε να λειτουργεί κανονικά, με πόσιμο νερό στο κεντρικό πηγάδι,

Στον Ξηροπόταμο τα σπίτια έπαθαν αρκετές ζημιές, παρόλο που ο ξύλινος σκελετός τους τα συγκράτησε. Έπεσαν τοίχοι και άνοιξαν μεγάλες ρωγμές παντού, ωστόσο δε σημειώθηκε κανένας τραυματισμός, σε αντίθεση με την Ιερισσό. Οι σωλήνες της βρύσης έσπασαν και το νερό της «μεγάλης μάνας» έπαψε να έρχεται στο χωριό, ενώ πολλά πηγάδια έβγαζαν αλμυρό νερό.

Οι κάτοικοι, κυρίως λόγω των παρατεταμένων και ισχυρών μετασεισμών, ήταν αδύνατο να μείνουν στα σπίτια τους ή να παραμείνουν και να τα επισκευάσουν. Έτσι, η Νομαρχία Χαλκιδικής και το Υπουργείο Πρόνοιας έφεραν και μοίρασαν σκηνές σε όλες τις οικογένειες.

Οκτώ χρόνια αργότερα η ιστορία επαναλαμβανόταν για τους έποικους του Ξηροπόταμου.

Στο μεταξύ αποφασίστηκε η Ιερισσό και το Γομάτι να μεταφερθούν σε νέες θέσεις (σ' αυτές που βρίσκονται σήμερα). Ρυμοτομήθηκαν οι περιοχές και χαράχθηκαν οικόπεδα τα οποία άρχισαν να μοιράζονται στους άστεγους.

Τότε είπαν στους Ξηροποταμίτες ότι θα μπορούσαν να χρεωθούν οικόπεδα και να τους χορηγηθούν υλικά για να φτιάξουν σπίτια στην Ιερισσό, στο Γομάτι ή στα Νέα Ρόδα, πλην όμως θα έπρεπε να υπογράψουν ότι παραιτούνται από κάθε άλλη απαίτηση για να επισκευάσουν τα σπίτια τους και στον Ξηροπόταμο. Δηλαδή η Νομαρχία θα τους αποκαθιστούσε για ένα μόνο σπίτι, ή στον Ξηροπόταμο ή στην Ιερισσό και τα γύρω χωριά. Βεβαίως έγινε σαφές ότι κανένας δεν θα έθιγε τις ιδιοκτησίες και τα σπίτια τους στον Ξηροπόταμο τα οποία μπορούσαν να τα διατηρήσουν και να τα χρησιμοποιήσουν όπως ήθελαν, στην κατάσταση που βρίσκονταν.

Έτσι χωρίς σκέψη, οι περισσότεροι πήραν οικόπεδα και έκαναν σπίτια στην Ιερισσό και μερικοί στο Γομάτι και τα Νέα Ρόδα. Δεν εγκατέλειψαν όμως ποτέ τον Ξηροπόταμο και από τον πρώτο κίολας καιρό συνέχισαν να μένουν στα σπίτια που είχαν πρόχειρα επισκευάσει και μέχρι να κτισθούν τα καινούργια τους. Αλλά και αργότερα, όταν έφυγαν οι οικογένειες για τη νέα τους εγκατάσταση στην Ιερισσό ή τα άλλα χωριά, οι παππούδες έμειναν στον Ξηροπόταμο, όπου φρόντιζαν τα ζωντανά και τα χωράφια τους.

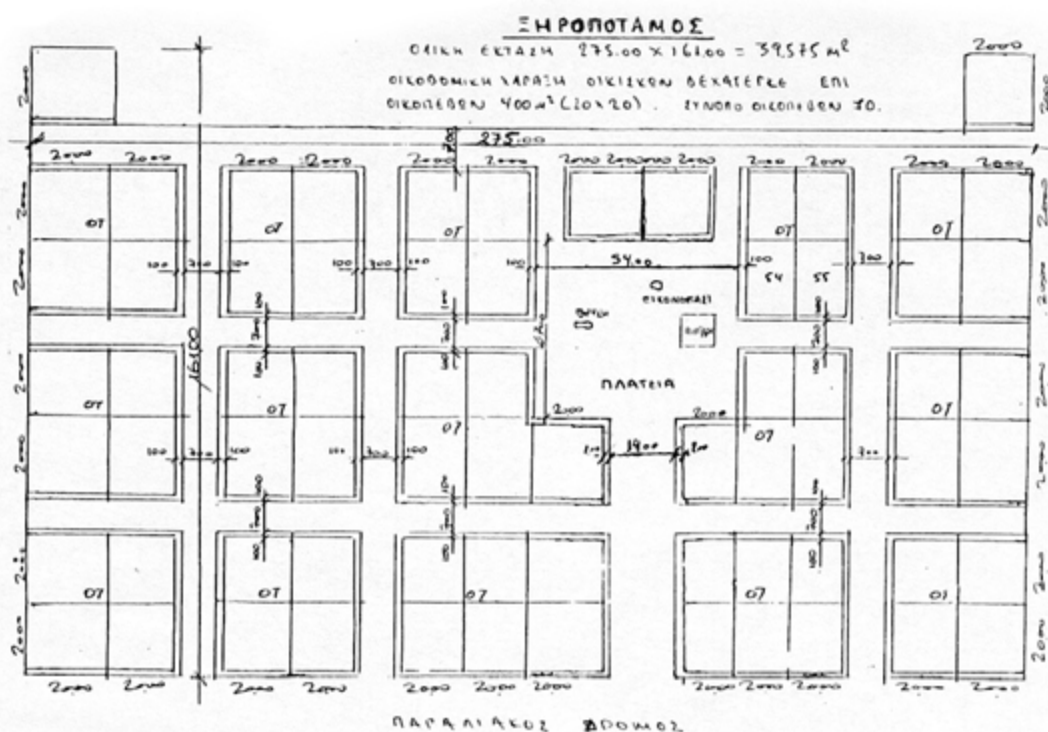
Το πηγάδι στην πλατεία του χωριού έμεινε άθικτο, το Μετόχι έπαθε μικρές ζημιές, μόνο που οι ανοιχτές ρωγμές στους τοίχους φόβιζαν τους κατοίκους. Όλοι τώρα φοβόντουσαν να πάνε εκκλησία στον Άγιο Δημήτριο, οπότε κατέβασαν τις εικόνες στο σχολείο, έκαναν ένα πρόχειρο καμπαναριό με ξύλα και κάλεσαν τον παπα-Αζαρία για να λειτουργήσει. Το οίκημα χωρίστηκε τώρα στα δύο, το μισό ήταν σχολείο και το μισό εκκλησία.

Το Μετόχι εγκαταλείφθηκε οριστικά.

Ο δάσκαλος όσο κρατούσαν οι μετασεισμοί αραιώνει τα μαθήματα. Τα παιδιά με τη σταδιακή μετεγκατάσταση των κατοίκων άρχισαν να λιγοστεύουν και στο τέλος του 1932 έφταναν περίπου τα δέκα. Τελικά ο δάσκαλος Αθ. Πετρίδης έφυγε με μετάθεση για τον Πολύγυρο.

Τους μολυβένιους σωλήνες που έφερναν το νερό από τη δεξαμενή στη βρύση, κάποιοι πλιατσικολόγοι, τους πήραν κρυφά και τους έλιωσαν για να πουλήσουν το μολύβι, καταστρέφοντας το μόνο έργο υποδομής του χωριού.

Ο Ξηροπόταμος τελικά δεν εγκαταλείφθηκε και τούτο γιατί περίπου 15 ηρωικοί κάτοικοι με τις οικογένειές τους έμειναν μόνιμα στο χωριό. Μεταξύ αυτών οι Θ. Βορεινός, ο Στ. Μιχαηλίδης, ο

Το πολεοδομικό σχέδιο του Ξηροπόταμου. Διακρίνεται η οικοδομική γραμμή των 70 οικοπέδων και οι επιμέρους διαστάσεις όπως χαρακτήκαν το 1925.

Γ. Σεκέρογλου, ο Σ. Χατζηδημητρίου, ο Δ. Λάσκαρης, ο Σ. Λιόλιος, ο Ζ. Νικολαΐδης. Στην αρχή είχαν μείνει οι παππούδες, όπως είπαμε, αργότερα όμως ήλθαν και άλλοι στον Ξηροπόταμο, μένοντας τον περισσότερο χρόνο εκεί, παρότι είχαν σπίτια και στην Ιερισσό. Τελικά δεν ανέβαιναν στην Ιερισσό παρά μόνο όταν ήθελαν να κάνουν ψώνια και πρακτικά η μόνιμη κατοικία τους ήταν ο οικισμός.

Περί το τέλος του 1933 δημιουργήθηκε θέμα για τις ιδιοκτησίες στον Ξηροπόταμο. Τότε ο Γενικός Διευθυντής Εποικισμού Μακεδονίας και μετέπειτα βουλευτής της Ενώσεως Κέντρου και υπουργός Γεωργίας κ. Βασματζίδης, έβγαλε απόφαση σύμφωνα με την οποία διευκρίνιζε ότι ο Ξηροπόταμος παραμένει οικισμός και οι κάτοικοι του διατηρούν όλα τα δικαιώματα και τις υποχρεώσεις του. Η δε οριοθετημένη περιοχή του οικισμού χαρακτηρίζεται ως αστική.

Η απόφαση γνωστοποιήθηκε σε όλους τους φορείς καθώς και στους δικαιούχους του Ξηροπόταμου.

Το 1940 οι οικογένειες που κατοικούσαν στο χωριό ήταν περίπου 20 και είχαν αναπτύξει αξιολογη δραστηριότητα. Ήδη υπήρχαν στο χωριό 700 περίπου πρόβατα, 250 βόδια και τουλάχιστον 30 άλογα. Επίσης, ανθούσε και η γεωργία.

Στον πόλεμο του 1940 οι άνδρες που βρίσκονταν στον Ξηροπόταμο επιστρατεύτηκαν και οι δουλειές έπεσαν στα χέρια των γυναικών και των γερόντων, αλλά και μετά τον πόλεμο ο πληθυσμός συνέχιζε να είναι γύρω στις είκοσι οικογένειες.

Η βρύση που έφερε τρεχούμενο νερό στον οικισμό

Στην περίοδο του εμφυλίου πολέμου, για να μη βρίσκουν καταφύγιο οι αντάρτες, απαγορεύτηκε, από τον Στρατιωτικό Διοικητή της περιοχής, η παραμονή πολιτών

τη νύχτα στον Ξηροπόταμο.

Στα στρατιωτικά φυλάκια που ήταν το ένα στη βρύση έξω από την Ιερισσό και το άλλο στην κορυφή του βουνού, στο Πουρνάρι, έκαναν αυστηρό έλεγχο.

Κάποια στιγμή ο Στρατιωτικός Διοικητής καθέλωσε γραπτή ημερήσια άδεια (τύπου βίρας) για να περάσει κανείς για τον Ξηροπόταμο που κόστιζε 225 δρχ. Έπρεπε δηλαδή, για να πάει κάποιος στον Ξηροπόταμο και να δει τα ζώα, τα χωράφια και το σπίτι του, να πληρώσει κάθε φορά 225 δρχ. και πριν βασιλέψει ο ήλιος να επιστρέψει στην Ιερισσό και να παραδώσει την άδεια που είχε βγάλει. Για όποιον αργούσε η τιμωρία ήταν σκληρή. Έτσι στο Ξηροποτάμι δεν έμεινε κανένας.

Μετά το τέλος του εμφυλίου πολέμου και μέχρι το 1950 στον Ξηροπόταμο ξαναγύρισαν για μόνιμη εγκατάσταση 12 οικογένειες. Αυτές ήταν των Θεολόγου Βορεινού, Στυλιανού Μιχαηλίδη, Γιάννη Λουκοβίτη, Βαγγέλη Τσαμπίδη, Γιάννη Σταθώρη, Μαριγώς Λάσκαρη, Γιώργου Θεολόγου, Δημήτρη Χατζηδημητρίου, Γιώργου Σεκέρογλου, Γιάννη Κουρμπάση, Τιμολέων Νικολαΐδη και Παναγιώτη Μπαλιώτη. Στη διάρκεια της ημέρας όμως ο πληθυσμός ήταν πολύ μεγαλύτερος γιατί κατέβαιναν από την Ιερισσό και πολλοί άλλοι για να περιποιούνται τα ζώα και τα χωράφια τους. Έτσι ο Ξηροπόταμος την ημέρα συνέχιζε να είναι ένα κανονικό χωριό.

Το 1954 έγινε η οριστική διανομή των χωραφιών από το Υπουργείο Γεωργίας στους δικαιούχους. Την οριοθετημένη περιοχή του οικισμού την χαρακτήρισαν με τον αριθμό 165 στις καταστάσεις του Υπουργείου Γεωργίας ως αστική περιοχή.

Κάθε χρόνο στο βάτο περνούσαν τα ψεκαστικά αεροπλάνα και ράντιζαν με D.T.T. Έτσι πρόβλημα κουνουπιών δεν υπήρχε. Το 1956 προγραμματίστηκε η αποξήρανση του βάλτου που ολοκληρώθηκε το 1972-73 με αποστραγγιστικό κανάλι στο κέντρο και επιχωματώσεις.

Το 1971, αφού άλλοι είχαν πεθάνει και άλλοι είχαν φύγει, έμειναν τελικά μόνο 6 οικογένειες στον οικισμό.

Η σύγχρονη εποχή

Το 1977-78 άνοιξε το ταβερνάκι στην παραλία ο Νίκος Σταθώρης. Αυτό το ταβερνάκι ήταν για πολλά χρόνια η σπίθα που κρατούσε αναμμένη

» τη φωτιά της ύπαρξης του οικισμού. Εκεί έβρισκες πάντα κάποιους να μιλήσεις, να φας κάτι και να πιεις ένα καφέ. Ψαράδες, κυνηγοί, ξένοι, παραθεριστές εκεί είχαν ένα σημείο συνάντησης.

Στην απογραφή του 1981 βρέθηκαν 5 κάτοικοι, επειδή οι υπόλοιποι ανέβηκαν από την προηγούμενη ημέρα της απογραφής στην Ιερισσό, για να απογραφούν εκεί. Οι πραγματικοί κάτοικοι του Ξηροποτάμου ήταν περισσότεροι.

Μετά το 1982 ο Ξηροπόταμος άρχισε να ξαναπαίρνει ζωή. Οι ντόπιοι βλέποντας την αξία της γης τους έκαναν θερμοκήπια, ασχολήθηκαν συστηματικότερα με τα κηπευτικά και την κτηνοτροφία. Επιπλέον, άρχισαν να έρχονται ξένοι, να αγοράζουν οικοπέδα και να φτιάχνουν σπίτια. Όλοι τους σχεδόν ήταν φυσιολάτρεις και αγάπησαν τον τόπο για τη γραφικότητα και την ησυχία του.

Το 1987 ιδρύθηκε ο «Σύλλογος Οικισμού Ξηροποτάμου» με σκοπό την αναβίωση του οικισμού και την αξιοποίηση της περιοχής. Ο Σύλλογος είναι ο πρώτος, μεταπολεμικά, νόμιμος φορέας που εκπροσωπεί τον Ξηροπόταμο.

Στο μεταξύ έγιναν ορισμένες κινήσεις προς τη Νομαρχία Χαλκιδικής (Γραφεία Πολεοδομίας) για εκδόσεις αδειών και οι υπηρεσίες της Νομαρχίας

απάντησαν ότι ο οικισμός... δεν υπήρχε.

Η φιλοδοξία του Συλλόγου ήταν η εξής: επειδή στα πλαίσια του παλιού χωριού όλα τα οικοπέδα ήταν όμοια 20 μ. x 20 μ. και οι δρόμοι κάθετοι και δεν παρουσιάστηκε σχεδόν καμιά παρέκκλιση από το αρχικό ρυμοτομικό σχέδιο του 1924, να γίνει δυνατό αφ' ενός μεν, να συντηρηθούν τα παραδοσιακά σπίτια και να ανακατασκευασθούν ορισμένα μισογκρεμισμένα, αλλά κυρίως, με βάση δύο ή τρία προδιαγεγραμμένα σχέδια Αγιορείτικης Αρχιτεκτονικής, να είναι εφικτό να εκδίδονται οικοδομικές άδειες.

Το 1988 ο Σύλλογος έκανε έρευνα για την ύπαρξη στοιχείων για τον οικισμό δεδομένου ότι καμιά πράξη ή απόφαση δεν καταργεί χωριά και μάλιστα κατοικημένα, έστω και με ελάχιστους κατοίκους.

Τελικά μετά από τις άκαρπες έρευνες στα αρχεία των Νομαρχιών και του Υπουργείου Γεωργίας, αφού δεν βρέθηκαν τα χαρτιά και τα σχέδια του χωριού, αποφασίστηκε να ζητηθεί η επαναγνώριση του Ξηροποτάμου από τη Νομαρχία Χαλκιδικής.

Παράλληλα, από το καλοκαίρι του 1987, ο Σύλλογος κινήθηκε για την ηλεκτροδότηση του Ξηροποτάμου. Μετά από πολλές προσπάθειες και με την ίδια συμμετοχή των περισσότερων μελών

του Συλλόγου ολοκληρώθηκε η ηλεκτροδότηση που κόστισε 700.000δρχ. Η πρώτη λάμπα φώτιζε επιτέλους στον Ξηροπόταμο στις 18-12-1989.

Το Δεκέμβριο του 1989 το Δημοτικό Συμβούλιο του Δήμου Ιερισσού αποφάσισε ομόφωνα να κινήσει τη διαδικασία για τον καθορισμό των ορίων του οικισμού.

Με το Γενικό Πολεοδομικό Σχέδιο (ΓΠΣ) του Δήμου Σταγείρων – Ακάνθου ΦΕΚ32/ΑΑΠ/2010 ορίζεται ότι αναμένεται διαδικασία οριοθέτησης του οικισμού με παρέμβαση του Δήμου.

Τα τελευταία χρόνια γίνονται έντονες προσπάθειες από το Σύλλογο για την οριοθέτηση του οικισμού και για την αντικατάσταση των Παραχωρητηρίων των οικοπέδων με τίτλους κυριότητας.

Το 2011 η απογραφή έδειξε 66 κατοίκους.

Ο Ξηροπόταμος είναι φανερό πια ότι δε θα χαθεί!

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

1. Αφηγήσεις Θεολόγη Α. Βορεινού (1902-1997)
2. «Στην Πατρίδα... Ιστορία μιας προσφυγικής οικογένειας», 2006, Πελαγία Βορεινού – Σερέτη
3. «Το χρονικό του Ξηροποτάμου», 1987, Κώστας Ξενίτης ■

Μιλώντας στο βουνό

(Μιλώ στο βουνό γιατί ξέρω πως μπορεί να καταλάβει... Το βουνό αυτό θα μπορούσε να είναι το οποιοδήποτε βουνό που μας δίνει ανάσα για να ζούμε... οξυγόνο για να σκεφτόμαστε... νερό για να υπάρχουμε... Θα μπορούσε να είναι το Πάικο που βλέπω εγώ, ο Κάκκαβος που βλέπετε εσείς, ο Όλυμπος που κατοικούσαν οι θεοί μας – πόσο τυχαία αλήθεια είναι να μένουν οι θεοί σε βουνό!- θα μπορούσε να είναι οποιαδήποτε πηγή ζωής απανταχού της Γης μας. Όποιο βουνό και νάναι πρέπει να μείνει ανέπαφο... πρέπει να συνεχίσει να δίνει ζωή...)

Κείμενο : ΜΑΡΙΑ ΧΑΣΑΠΗ-ΣΙΔΕΡΑ

Περπατάω πάνω κάτω μέσα στο σπίτι... σαλόνι-δωμάτια, χίλιες διαδρομές... Κοιτάζω απ' το παράθυρο το βουνό απέναντί... μοιάζει να μου γνέφει... «Υπομονή...», μου λέει. «Μέχρι χθες δεν με ήξερες καν.. δεν ήξερες ότι υπάρχω... τι σ' έπιασε τώρα; Καλά δεν είμαστε οι δυο μας τόσα χρόνια; Εσύ με κοιτάς και χαμογελάς, με κοιτάς και γαληνεύεις κι όταν παίρνεις τη μηχανή στα χέρια σου, ποζάρω και σου δίνω τον καλύτερο εαυτό μου...»

«Έχεις δίκιο», του απαντώ μ' ένα μικρό χαμόγελο. «Αλλά εσύ δεν μου μιλάς, δεν με παίρνεις τηλέφωνο κάθε μέρα και περισσότερο από μια φορά τη μέρα. Δε μου στέλνεις μηνύματα και γράμματα. Δεν μου αφιερώνεις αγαπημένα τραγούδια. Είσαι φίλος, δε λέω, αλλά φίλος αμίλητος κι ανέκφραστος. Το μόνο καλό σου είναι πως ηρεμείς την ψυχή μου. Δεν ξέρω πώς, αλλά την ηρεμείς... Ίσως

ο δικός σου όγκος είναι η ευγενική φωνή που χρειάζομαι για να ρυθμίσω την εγκεφαλική μου λειτουργία... ίσως τα χρώματα σου να ταιριάζουν με τους τόνους της φωνής που θάθελα να ακούω να τραγουδά μέσα σ' αυτιά μου. Πράσινα της ελπίδας, γκριζομπλέ της υπομονής, μαύρα κάποια στιγμή, ειδικά τη νύχτα, αλλά ένα μαύρο που έχει κατατροπώσει το κοινό πιστεύω πως είναι πένθιμο και φέρνει λύπη. Ένα μαύρο που σε μένα φέρνει μόνο τη διάθεση να σ' αγγίξω... να σου δείξω πως σε νοιάζομαι, σα να είσαι ένα με μένα... Και σήμερα το απόγευμα πριν δύσει ο ήλιος, βουνό μου, το είδες εκείνο το ροζ-μοβ συννεφάκι πίσω σου; Μου έκλεινε το μάτι κάποια στιγμή κι ήταν σα να μου μιλούσε... σα να μούλεγε «εδώ είναι», μακριά μεν, αλλά η σκέψη του είναι κοντά σου... εσένα σκέφτεται και θέλει να χαμογελάς». Και χαμογέλασα εκείνη τη στιγμή, αλλά ήταν ακόμα πιο μικρό το χαμόγελο μου... θυμήθηκα την απόσταση που μας χωρίζει, αυτήν που κάνει τα χρώματα σου σκούρα, που δεν μ' αφήνει να ακούσω τον τόνο

της φωνής σου όταν τα ρυάκια σου κελαρύζουν μέσα στις λαγκαδιές σου, βουνό μου, αυτήν την απόσταση που δεν μου επιτρέπει να σ' αγγίξω όπως το χώμα της αυλής μου, που μπορώ να το πάρω στη χούφτα μου και να απολαύσω τη μυρωδιά της μάνας γης, της γεννήτρας όλων μας... Αχ βουνό μου... η όψη σου υπέροχη και εγώ εδώ μακριά σου, να την κοιτώ και να μην τη χορταίνω... Αγέρωχο στέκεσαι απέναντί μου και κάθε σου στιγμή, κάθε σου αλλαγή σφραγίζει την ύπαρξη μου, τη σκέψη μου και τα συναισθήματά μου... Δεν είσαι όποιο νάναι βουνό εσύ... είσαι το δικό μου βουνό. Ο προσωπικός μου ψυχαναλυτής, ο ατομικός μου τοίχος των δακρύων για να ακουμπήσω επάνω στον ώμο σου και να κλάψω, να αποθέσω την πιο απόκρυφη και ενδόμυχη κατάθεση ψυχής που θα μπορούσε να κάνω... Γιατί το ξέρω... μπορείς να καταλάβεις... να νοιώσεις... να κανακέψεις και να παρηγορήσεις κάτι χαμένες ψυχές σαν τη δική μου. Κάτι ψυχές που δεν ανήκουν εκεί που είναι ταγμένες να ανήκουν και δεν ταιριάζουν εκεί που βρίσκονται...

Μόνο εσύ με καταλαβαίνεις, βουνό μου... κι όσο σαν άλλος Πήτερ Παν έχω ξεχάσει πια που είναι η χώρα του Ποτέ, κάπου μέσα μου δεν σταματάω να την ψάχνω, με την ελπίδα πως εκεί δεν έχει ηλικίες και ανθρώπινους κανόνες να μας κρατούν δέσμιους σε θεσμούς, στους οποίους ποτέ δεν πιστέψαμε και δεν ακολουθήσαμε παρά μόνο στον καθημερινό, συμβατικό μας βίο. ■

ΓΥΨΟΔΟΜΗ
ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΞΗΡΑΣ ΔΟΜΗΣΗΣ
ΨΕΥΔΟΡΟΦΕΣ - ΧΡΩΜΑΤΙΣΜΟΙ
I. Παπαθεολόγης ΚΙΝ.: 6973017003
www.gipsodom.gr

ΓΙΩΡΓΟΣ ΣΙΜΟΣ
Τοποθέτηση Πλακιδίων
Τοίχου-Δαπέδου-Πέτρας
Διακοσμητική επένδυση
Τηλ.: 6944146731

ΤΟ ΧΡΕΟΣ ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΜΟΝΤΕΡΝΑ ΑΣΘΕΝΕΙΑ

Κείμενο : **ΜΑΡΙΑ ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ**

Διανύοντας μία περίοδο έντονης αυτοκριτικής σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο, αναζητώντας την αρχή και το τέλος των ευθυνών μας για τα δεινά της οικονομικής κρίσης, θα ήταν καλό να κάνουμε μια ιστορική αναδρομή και να αναλογιστούμε καταστάσεις, όχι για να απαλλαγούμε των ευθυνών μας, ούτε για να τις μεταθέσουμε με κάποιον τρόπο, αλλά κυρίως για να πάψουμε να θεωρούμε τους εαυτούς μας πρωτοπόρους όλων των δεινών και να μετριάσουμε την εξαιρετικά χαμηλή αυτοεκτίμησή μας!

Οι πρώτες συναλλαγές δανεισμού λοιπόν χρονολογούνται γύρω στον 7^ο π.Χ αιώνα, όταν η χρήση των νομισμάτων στις ιδιωτικές συναλλαγές απλοποίησε και διευκόλυνε το εμπόριο, αλλά από την άλλη οδήγησε σε αύξηση του φαινομένου του δανεισμού.

Το ατομικό (ιδιωτικό) χρέος κυρίως προς τους Ρωμαίους, αλλά και προς Έλληνες, οδηγούσε αρχικά σε αδυναμία αποπληρωμής και ακολούθως στη δουλεία, γεγονός που οδήγησε τον Σόλωνα, όταν ανέλαβε την εξουσία της Αθήνας, να καταργήσει με τη "Σεισάχθεια" το θεσμό της υποδούλωσης για χρέη περίπου έξι αιώνες πριν τη γέννηση του Χριστού...

Όσο για το Δημόσιο δανεισμό, η πρώτη ιστορική καταγραφή γίνεται στην Αρχαία Ελλάδα την περίοδο του Πελοποννησιακού Πολέμου: τον 5^ο π.Χ. αιώνα, οι Σπαρτιάτες, αντιμέτωποι με τους Αθηναίους με το ξέσπασμα του Πελοποννησιακού Πολέμου, δανείστηκαν άτοκα πόρους από τα ιερά των Δελφών και της Ολυμπίας, οι οποίοι

προορίζονταν αρχικά για τη συντήρηση των ιερών χώρων και την πραγματοποίηση τελετών.

Αυτή ήταν η πρώτη καταγεγραμμένη δημόσια δανειακή πράξη, χωρίς να έχει την ακριβή μορφή κρατικού δανείου.

Στο αντίπαλο στρατόπεδο, οι Αθηναίοι, αδυνατώντας να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της πολεμικής σύγκρουσης, κατέφυγαν στην ίδια μέθοδο:

Αρχικά δανείστηκαν από τους ιερείς τριών ναών: της Αθηνάς Παλλάδος, της Αρτέμιδος και της Αθηνάς Νίκης (Τρόικα της εποχής;) και στη συνέχεια από ιερά άλλων περιοχών.

Το τέλος του Πελοποννησιακού Πολέμου βρήκε και τις δύο παρατάξεις οικονομικά κατεστραμμένες και τα πράγματα εξελίχθηκαν προς το χειρότερο, όταν μετά την ιδέα του δανεισμού οι πρόγονοί μας συνέλαβαν και την ιδέα της αθέτησης των υποχρεώσεών τους, αφού οι φορολογικές πηγές, όπως και οι μεταλλευτικές πηγές αργύρου είχαν εξαντληθεί κατά τη διάρκεια της εμπόλεμης αντιπαράθεσης.

Έναν αιώνα αργότερα οι 10 από τις 13 πόλεις-κράτη αθετούν την εξόφληση των δανειακών υποχρεώσεών τους προς το συμμαχικό ταμείο.

Τελικά, έπεσαν θύματα της ευφυΐας (ή της ανάγκης τους) - θέση που δε διαφέρει σε τίποτα από αυτή των απογόνων τους...

Η ασφυκτική κατάσταση που δημιουργήθηκε στην αρχαία Ελλάδα από το δημόσιο δανεισμό, οδήγησε τον Πλούταρχο, περίπου το 92 μ.Χ., στη

συγγραφή του έργου: "Περί του μη δειν δανείζεσθαι" από τα "Ηθικά", όπου κατακεραυνώνει τους πιστωτές, αλλά και τους πιστούχους και εμφανίζει σε κάθε πρόταση παραλληλισμούς με τη σύγχρονη εποχή.

Τώρα βέβαια θα μου πείτε: καλή η ιστορική αναδρομή, αλλά μιλάμε για αρκετούς αιώνες αργότερα, για θεμελίωση της Οικονομικής Επιστήμης, για οικονομικά μοντέλα και σχετικές μελέτες και φυσικά για ιστορικά διδάγματα που θα έπρεπε πολύ σοβαρά να ληφθούν υπόψη.

Συμφωνώ, αλλά τελικά η ιστορία ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΕΤΑΙ !!! ■

Από το 1985 κοντά σας

Romina Pizza
PIZZA & PASTA
Ηρώων 13 • Ιερισσός Χαλκιδική

DELIVERY (16.30-2.00)
2377022890
6975865935

ΕΚΘΕΣΗ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΣ ΤΗΣ ΙΕΡΙΣΣΟΥ ΠΡΟ ΤΟΥ ΣΕΙΣΜΟΥ ΤΟΥ 1932

Κείμενο : **ΓΙΤΣΑ ΚΟΥΤΣΟΥΠΗ**

Ακανθος, Ερισσός, Ιερισσός μία συνέχεια στο χρόνο. Μια ιστορική πορεία σημαδεμένη από δράσεις και γεγονότα που κάνουν γνωστή την ύπαρξη της από την εποχή της αρχαίας Ελλάδας στη μ.Χ. εποχή, και την νεότερη Ελληνική ιστορία ως σήμερα.

Υπάρχουν όμως και γεγονότα καθοριστικά όπως ο σεισμός του 1932. Μια φυσική καταστροφή που ανέτρεψε την μέχρι τότε ζωή των κατοίκων αφήνοντας πίσω της πληγές, πικρές μνήμες και νοσταλγία για τους παλιότερους και έγινε σημείο αναφοράς χωρίζοντας την σύγχρονη εποχή σε προ και μετά σεισμού.

Η Ιερισσός προ του σεισμού του 1932, το «**παλιό χωριό**» όπως καθιερώθηκε στο λεξιλόγιο των ντόπιων, εκτείνονταν όπως και αρχαία Άκανθος στον παρακείμενο λόφο.

Η έκθεση με φωτογραφίες των σπιτιών του αλλά και από στιγμιότυπα της κοινωνικής ζωής των κατοίκων του, ήρθε να ανασύρει αναμνήσεις που το κρατούν ζωντανό στο μυαλό και την καρδιά των ανθρώπων που το έζησαν. Ταυτόχρονα,

αναμόχλευσε την ανάγκη των νεότερων για επαφή με τις ρίζες μας καθώς αναζητούσαμε ανάμεσα στα εικονιζόμενα σπίτια το σπίτι κάποιου παππού ή προπάππου. Ερέθισε την φαντασία μας η προσπάθεια να αναγνωρίσουμε στα πρόσωπα των ανθρώπων της εποχής τα χαρακτηριστικά ενός συγγενή μας ή να το συνδέσουμε με την μορφή κάποιου γνωστού μας. Ήταν το έναυσμα που χρειαζόμασταν. Σκαλίζουμε ώστε να λύσουμε απορίες για τον τρόπο της ζωής και της διασκέδασης τους. Παίρνουμε πληροφορίες για το ποιο ήταν το οικιστικό μοντέλο και σε πολλούς δημιουργούνται ερωτήματα αλλά και εικασίες για το πώς θα ήταν το χωριό μας και εμείς αν δεν είχε συμβεί αυτό το τραγικό γεγονός.

Η προσπάθεια αυτή της ομάδας του περιοδικού ΚΥΤΤΑΡΟ στο πλαίσιο των καλοκαιρινών εκδηλώσεων του πολιτιστικού συλλόγου ΚΛΕΙΓΕΝΗΣ, ήρθε τη στιγμή κατά την οποία οι άνθρωποι που το έζησαν λιγοστεύουν συνεχώς.

Περιλάμβανε 18 φωτογραφίες από το αρχείο του περιοδικού οι περισσότερες από τις οποίες δημοσιεύτηκαν για πρώτη φορά.

Πραγματοποιήθηκε από τις 23 μέχρι και τις 31 Ιουλίου στο «**Μύλο**» και δέχθηκε πλήθος

επισκεπτών Ελλήνων και ξένων όπως και ενθουσιώδεις κριτικές. Ιδιαίτερα συγκινητική ήταν η ανταπόκριση και οι αντιδράσεις των ετεροδημοτών Ιερισσιωτών νεότερων και μεγαλύτερων.

Ελπίζουμε να δώσαμε τη δυνατότητα στους επισκέπτες να γνωρίσουν καλύτερα τον τόπο μας ταξιδεύοντας τους στο παρελθόν του και στους κατοίκους της περιοχής να ανατρέξουν σε θύμησης που θα τους συγκίνησαν. Ακόμη κατά παράκληση πολλών θα προσπαθήσουμε να επαναλάβουμε την έκθεση και να την εμπλουτίσουμε με περισσότερο υλικό. ■

Ο ΠΥΡΓΟΣ ΤΗΣ ΚΡΟΥΝΑΣ

Κείμενο: ΧΡΗΣΤΟΣ ΚΑΡΑΣΤΕΡΓΙΟΣ

Την ΒΔ είσοδο της σημερινής Ιερισσού οριοθετεί, αλλά και υποδέχεται τον επισκέπτη της εδώ και 600 χρόνια, ο Πύργος της Κρούνας. Βρίσκεται στην αριστερή όχθη του χειμάρρου του «Αγίου Ηλία» όπως αναφέρεται στις πηγές ή του «Καλαϊτζή τον Λάκκο», όπως ονομάζεται σήμερα.

Είναι ένας από του παλιούς Αγιορείτικους πύργους της περιοχής και ανήκε στη σερβική μονή του Χιλανδαρίου. Προστάτευε τις εγκαταστάσεις του μετοχίου της «Κορόνης» που ξεκινούσαν από την εκκλησία του «Αγίου Ηλία», του σημερινού «προφήτη Ηλία» και κατά μήκος του ρυακιού έφταναν στον δημόσιο δρόμο κοντά στη θάλασσα.

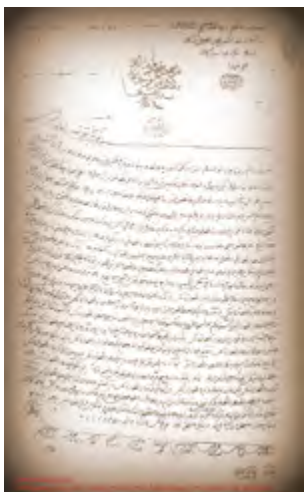
Από βυζαντινές πηγές και τουρκικούς φορολογικούς καταλόγους μαθαίνουμε ότι στην περιουσία του μετοχίου περιλαμβάνονταν 1 οικία, 1 αχυρώνας, αμπέλια, λαχανόκηποι, στάβλοι, 1 πατητήρι για κρασί, αλώνι, μικρός ελαιώνας και μύλος.²

Ο Πύργος της Κρούνας σήμερα

Πρώτη αναφορά στο σερβικό μετόχι της Κορόνης γίνεται το 1320, την εποχή του αυτοκράτορα Ανδρονίκου του Β', όταν το μοναστήρι αγόρασε 68 μόδια γης στην περιοχή της Ιερισσού και ένα πύργο στα Χρούσια. Η έκταση του μετοχίου έφτανε τότε συνολικά τα 400 μόδια.

Ο πύργος αποπερατώθηκε την εποχή του Βυζαντίου, πιθανόν τον 14^ο αιώνα, και περιβάλλεται από λιθολογημένο τειχόκαστρο που προστάτευε τις αποθήκες, τους στάβλους και το οινοποιείο του μετοχίου. Από αναφορά σε πηγές του Αγίου Όρους μαθαίνουμε ότι θεμελιώθηκε στα χρόνια της βασιλείας του Μιλούτιν, αρχές του 14^{ου} αιώνα. Την

Ταπί Οθωμανικό Ο Αντρέας, γιός του Ντέαν, πουλά στο Χιλανδάρι τον πύργο της Κρούνας

εποχή του τσάρου Στέφανου Ντουσάν, το 1348, αναφέρεται τελευταία φορά στα βυζαντινά έγγραφα ο πύργος και το μετόχι με τους αμπελώνες και τα χωράφια. Έχει σωζόμενο ύψος περίπου 12 μέτρα και λείπει τουλάχιστον ένας ακόμα όροφος, όπως αποδεικνύουν φωτογραφίες των αρχών του προηγούμενου αιώνα.

Το όνομά του, σήμερα «πύργος της Κρούνας», είναι η ακριβής μετάφραση από τα ελληνικά στα σερβικά. Στη σερβική γλώσσα η κορόνα ονομάζεται «κρούνα» και μέχρι σήμερα ο πύργος είναι γνωστός με το όνομα αυτό.

Το 1423 περιήλθε όπως και η γύρω περιοχή στην Οθωμανική Αυτοκρατορία. Οικονομικές δυσχέρειες ανάγκασαν το μοναστήρι να πουλήσει, γύρω στο 1569, το μετόχι και τον πύργο στον ιερέα του Μαχαλά των Σιδηροκαυσίων, Βλαδίμηρο, που με τη σειρά του το μεταπούλησε στον συντοπίτη του Αντρέα, τον γιό του Ντέαν (σερβικής προφανώς καταγωγής). Το 1573 αγοράστηκε και πάλι από τη μονή του Χιλανδαρίου που στη συνέχεια το πούλησε στους αδελφούς Μεχμέτ και Μουσταφά Τσελεμπί και με τη σειρά τους το πούλησαν στον Εβραίο κάτοικο των Σιδηροκαυσίων, Ιωσήφ τον γιο του Αβραάμ. Αφού πέρασε από τα χέρια Σέρβων, Τούρκων και Εβραίων ιδιοκτητών, περιήλθε ξανά στα χέρια του μοναστηριού το 1719 που το κράτησε μέχρι τις αρχές του 20^{ου} αιώνα. Από πηγές γνωρίζουμε ότι στα κτήματά του δούλευαν κάτοικοι της Ιερισσού.

Στην επανάσταση του 1821 ο πύργος πυρπολήθηκε, όπως και οι γειτονικοί πύργοι, από τον Μεχμέτ Εμίν Πασά και από τότε δεν ξαναχρησιμοποιήθηκε³.

Τέλη της δεκαετίας του 1990 ανακατασκευάστηκαν τα ξύλινα δάπεδα, τα κλιμακοστάσια και τοποθετήθηκε κρυφή εσωτερική στέγη ώστε να χρησιμοποιηθεί ως εκθεσιακός χώρος.

Οι πύργοι της Κρούνας με τον μεγάλο πύργο του Κοτσακίου του 13^{ου} αιώνα πίσω από το 1^ο δημοτικό σχολείο Ιερισσού, τον πύργο της μονής Ζωγράφου του 13^{ου} αιώνα στο «Μαύρο Αλώνι», τον πύργο του Οζολίμνου στο Ξεροποτάμι και αυτόν της μονής Ξενοφώντος ΝΔ της Ιερισσού του 14^{ου} αιώνα, του Κοκκινόλακα κοντά στο μετόχι της Ζωοδόχου Πηγής, τους βυζαντινούς επίσης πύργους της Λαδιάβας, της μονής του Σκορπίου, της μονής Ιβήρων στην Κομίτσα, τον πύργο του Προσφορίου και τους πύργους στην περιοχή του Πρόβλακα, με την καστροπολιτεία της Ιερισσού, επιβάλλονταν, χαρακτήριζαν και μορφοποιούσαν το τοπίο της περιοχής την εποχή αυτή, που με τους κόλπους, τα ακρωτήρια, τα νησιά και τα γύρω βουνά δημιουργούσαν το πραγματικό σκηνικό ενός παραμυθιού. Άλλωστε, οι γιαγιάδες της παλιάς Ιερισσού μεγάλωναν τα εγγόνια τους με παραμύθια για την βασίλισσα της Κρούνας και τον βασιλιά τον Άκανθο.

1932. Η παλαιότερη σωζόμενη φωτογραφία του πύργου της Κρούνας. Διακρίνεται ο χαμένος σήμερα τελευταίος όροφος με τα σημάδια του "φονιά". [φωτογραφία από το λεύκωμα της Μαρίας Χρυσάκη, Εθνική Πινακοθήκη]

Το οικοδομικό υλικό του πύργου της Κρούνας, όπως και των άλλων πύργων της περιοχής προέρχεται κυρίως από τα κτίσματα της αρχαίας πόλης της Ακάνθου και της παρακείμενης αρχαίας Ουρανούπολης. Έτσι βλέπουμε τη συνέχεια, τη δικιά μας και των παππούδων μας, πίσω από αυτά τα κτίσματα, πίσω από αυτές τις πέτρες. Πόσοι από εμάς γνωρίζουμε ότι το 1^ο δημοτικό σχολείο της Ιερισσού κτίστηκε με πέτρες του πύργου του Κοτσακίου και αυτός με πέτρες της Ακάνθου;

Αυτές οι πέτρες πέρασαν και είδαν πολέμους, κουρσέματα, έρωτες και τον ιδρώτα των προγόνων μας. Εδώ και αυτοί ξαπόστασαν, γέλασαν, τραγούδησαν και έκλαψαν. Είναι μέρος της ιστορίας μας, της πολιτιστικής και πολιτισμικής μας παράδοσης, είναι δηλαδή ένα κομμάτι του εαυτού μας. Πρέπει να τις αφογκραστούμε, να τις προστατέψουμε και να τις αναδείξουμε, όσο ακόμα είναι καιρός.

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1 Κάθεται προς τον πύργο πέτρες που βοήθουσαν την στήριξη για την ρίψη λίθων ή λαδιού προς τους επίδοξους πολιορκητές του πύργου.

2 Πρβλ. Περιοδικό «Κύτταρο» Ιερισσού, τεύχος 01 2010, σ. 20, Κώστας Υψηλάντης, ο μύλος του Τζιτζιού. Ή στην ηλεκτρ. διεύθυνση: <http://www.kyttaro.eu/to-periodiko/teychos-01-2010/o-mylos-toy-tzitzoy/>. Ο μύλος βρίσκεται στα όρια του μετοχίου της «Κορόνης».

3 ΙΩΑΝΝΟΥ ΒΑΣΔΡΑΒΕΛΛΗ, Ανέκδοτα φερμάνια αφορώντα εις τα εν τη Χερσονήσω Κασσάνδρας και αλλαχού της Χαλκιδικής ευρισκόμενα μετόχια, Μακεδονικά, τόμος 13ος, σ. 276.

Βοηθητική βιβλιογραφία:

1) Александр Фотић, Света Гора и Хиландар у Османском Царству XV- XVII Век.

2) Ι. Α. Παπάγγελος, Περί των πύργων της Χαλκιδικής, Ελληνικό Πανόραμα, τεύχος 18ο, Φθινόπωρο του 2000. ■

Μία θεατρική παράσταση, ένα μνημείο, μία τοποθεσία. Καλοκαίρι 2014.

Κείμενο : ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΛΑΪΤΖΗΣ

Η θεατρική ομάδα "τα Γκαρκγάνια" του πολιτιστικού συλλόγου Ιερισσού Κλειγένης, κλείνει φέτος δεκαοκτώ χρόνια ανελλιπούς θεατρικής παρουσίας, δημιουργώντας έτσι μια "μικρή" παράδοση πια στην πολιτιστική ταυτότητα της Ιερισσού.

Αυτή την διαδρομή ήρθε να την επιβραβεύσει με τον καλύτερο τρόπο η διοργάνωση για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά του Ακάνθιου Τέτιξ, το φεστιβάλ ερασιτεχνικών θιάσων, εμπλουτίζοντας την θεατρική εμπειρία όσων συμμετέχουν και όσων παρακολουθούν θέατρο.

Και έτσι σιγά σιγά, χρόνο με το χρόνο η Ιερισσός παράγει ένα σήμα θεάτρου και μπορεί και το εκπέμπει και προς τα έξω, δείχνοντας ζωντανή, δυνατή και καλλιτεχνικά επίμονη. Χαρακτηριστικά τόσο αναγκαία, ειδικά για αυτή τη χρονιά το 2014. Μια χρονιά κορύφωσης της έντασης και της αγωνίας για το μέλλον του τόπου, για το μέλλον της ίδιας της ύπαρξής του. Το πρόβλημα γνωστό και εκφρασμένο με χίλιους τρόπους, αγωνιστικούς μαζικούς αλλά και μοναχικούς ανάλογα με την καρδιά και τον χαρακτήρα του καθενός. Η εξόρυξη χρυσού και η αλαζονεία των κυβερνώντων να επιβάλλουν ένα σχέδιο αδιανόητης οικολογικής καταστροφής.

Αυτή τη χρονιά τα Γκαρκγάνια επιλέγουν να δουλέψουν και να παρουσιάσουν τις Τρωάδες. Το

έργο του Ευριπίδη, γραμμένο το 415 π.Χ. καθρεφτίζει με τον ισχυρό του λόγο, τον παραλογισμό της ανθρώπινης συμπεριφοράς, όταν χάνει κάθε μέτρο, όταν για χάρη του κέρδους και της εκδίκησης καταστρέφει «ναούς» και «ιερά», καταστρέφει ό,τι βρει μπροστά του. Μα «ΟΠΟΙΟΣ ΧΑΡΙΖΕΙ ΕΡΗΜΙΑ ΘΑ ΤΗΝ ΧΑΡΕΙ ΑΡΓΟΤΕΡΑ» γράφει ο Ευριπίδης και τολμούμε να νιώσουμε λίγη δύναμη από τα λόγια του, τολμούμε να νιώσουμε λίγη δικαιοσύνη στη σκέψη του.

Φέτος όμως δοκιμάστηκε και η μεγάλη μετάγχιση συμμετοχής στα «Γκαρκγάνια». Έξι νέα παιδιά, Γυμνασίου και Λυκείου, ο Παναγιώτης Πλιούκας, η Αιμιλία Μανωλούδα, η Δάφνη Ζομπά, η Μαρία Κалаϊτζή, η Ηρώ Βεργίνη και η Δήμητρα Παντελή, έδωσαν στην ομάδα νέα διάσταση νέα διάθεση. Ανέβηκαν στη σκηνή πλημμυρίζοντας την με καινούργια ενέργεια με απόλυτη συνέπεια με νέα χαρίσματα, δείχνοντας πως αυτό που έρχεται, αυτό που φέρνει η ζωή, είναι η ίδια η ζωή. Δοκιμάστηκε όμως και ένας νέος χώρος.

Ο Πύργος της Κρούνας, τα παλιά σφαγεία. Στην άδεια από χώρους εκδηλώσεων Ιερισσό, σ' αυτό το μεγάλο χωριό της περιοχής, σ' αυτό το χωριό που δεν μπορεί να στεγάσει πάνω από εκατό άτομα σ' εκδήλωση κλειστού χώρου, βρέθηκε έστω ένας υπαίθριος χώρος με χαρακτήρα Βυζαντινό για να 'παιχτεί' θέατρο. Ένα και μοναδικό όρθιο μνημείο στο χωριό μας, παρατημένο στα φαντάσματα ενός πρώην σφαγείου, φωτίστηκε, καθαρίστηκε και έγινε προσωρινά επισκέψιμο για δυο βραδιές, αφήνοντας σ' όλους εικόνες παραμυθιού, μιας άλλης εποχής πιο ψηλής απ' το σήμερα.

Βάζοντας όμως στοίχημα με όλους να είναι το ίδιο περήφανη και αύριο. ■

Εντυπώσεις από μια θεατρική παράσταση

Στις 24 Ιουλίου το βράδυ, στον Πύργο της Κρούνας στην Ιερισσό, καλεσμένη από τον Πολιτιστικό Σύλλογο «Κλειγένης» είχα την καλή τύχη, να παρακολουθήσω μια σπουδαία θεατρική παράσταση και συγκεκριμένα την τραγωδία του Ευριπίδη «Τρωάδες».

Η παράσταση αυτή, ανέβηκε από την εξαιρετικά δραστήρια θεατρική ομάδα του Συλλόγου «Τα Γκαρκγάνια» η οποία με το εγχείρημα της αυτό, πρόσθεσε μια ακόμη επιτυχία στη δημιουργική της πορεία.

Όλα ήταν άριστα δομημένα. Ο χώρος που επελέγη για την παράσταση, απεδείχθη ο πλέον κατάλληλος εφόσον με την υποβλητική του ατμόσφαιρα, δημιούργησε στους θεατές την ανάλογη

ψυχολογική κατάσταση για να μπορέσουν να προσεγγίσουν τα δρώμενα της τραγωδίας.

Η σκηνοθεσία αποτέλεσε ένα πολύ θετικό στοιχείο για την όσο το δυνατόν καλύτερη απόδοση του έργου. Η ερμηνεία των ρόλων από τους ηθοποιούς, γενικά ήταν πολύ καλή, μερικοί δε εξ' αυτών, στους βασικούς κυρίως ρόλους, κατέπληξαν με το ταλέντο τους και τις δυνατότητες τους. Αυτό αποδεικνύει ότι ο τόπος μας διαθέτει άτομα χαρισματικά, τα οποία αν αξιοποιηθούν κατάλληλα, θα μπορέσουν να βοηθήσουν στην άνοδο του πολιτισμικού μας επιπέδου.

Μαζί με όλα τα θετικά, το σημαντικότερο κατά τη γνώμη μου, ήταν η επιλογή του έργου. Οι «Τρωάδες» είναι ίσως το πιο ξεκάθαρα αντιπολεμικό έργο της αρχαίας δραματουργίας, γι' αυτό και συγκινεί πάντα τόσο το κοινό όσο και τους συντελεστές. Νομίζω έχει ιδιαίτερη σημασία που

ανέβηκε τώρα, εφ' όσον ζούμε όλοι έναν πόλεμο με την ευρεία έννοια.

Ο καλύτερος τρόπος για να μιλήσει κανείς, για τη βία γύρω μας, είναι μέσα από την ποίηση τέτοιων έργων, που είναι βαθύτατα υπαρξιακά. Ο Ευριπίδης, με τις Τρωάδες, προσπαθεί να μας αφυπνίσει, ώστε να γίνουμε λίγο πιο ανθρωπιστές.

Τελειώνοντας, συγχαίρω θερμά όλους τους συντελεστές αυτής της επιτυχίας και ιδιαίτερα τον Πολιτιστικό Σύλλογο Ιερισσού «Κλειγένης» που αναλαμβάνει τόσο δύσκολες αποστολές και τις φέρνει σε αίσιοι πέρασ.

Εκ μέρους όλων των μελών του Δ.Σ. του Πολιτιστικού Συλλόγου Ιερισσιωτών Θεσσαλονίκης, του εύχομαι συνεχή ανοδική πορεία. ■

Μαίρη Παντελιάδου
Πρόεδρος του Πολιτιστικού Συλλόγου
Ιερισσιωτών Θεσσαλονίκης

ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΟΥ ΒΙΒΛΙΟΥ «Ο Θησαυρός της Ακάνθου» του Ιερισσιώτη Βασίλη Σεβδαλή

Κείμενο : ANNA ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ

Έχουν περάσει αρκετά χρόνια από τότε που το βιβλίο με τίτλο «Ο θησαυρός της Ακάνθου» του συμπατριώτη μας συγγραφέα Βασίλη Σεβδαλή έφτασε στα χέρια μου...

Αποφάσισα να διαβάσω το μυθιστόρημα έχοντας ως κίνητρο την εντοπιότητα του συγγραφέα, τον τίτλο και την περίληψη του περιεχομένου, που με παρέπεμπαν σ' ένα γνώριμο και αγαπημένο τόπο, την «**αρχαία Άκανθο**».

Έτσι λοιπόν ξεκίνησε μια «**συνομιλία**» μεταξύ αναγνώστη και συγγραφέα. Μια «**συνομιλία**» όμως που είχε την εξής ιδιαιτερότητα: Συγγραφέας και αναγνώστης έχουν κοινό τόπο καταγωγής, άρα και πιθανόν κοινές μνήμες...

Καθώς προχωρούσα στην ανάγνωση συναντούσα αναφορές σε γνωστά τοπωνύμια, όπως «**Τρανό λιβάδι**», «**Ελεούσα**», «**Ελιά**», και χαρακτηρισμούς που θα μπορούσαν να μην ανήκαν στη φαντασία του συγγραφέα, αλλά και στην πραγματικότητα.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί σ' όλο το μυθιστόρημα τριτοπρόσωπη αφήγηση και την αναδρομική στην αρχή του μυθιστορήματος. Στη συνέχεια γίνεται κατανοητό ότι η αναδρομή ήταν απαραίτητη

για την κατανόηση της εξέλιξης της ιστορίας.

Χωρίς να κάνει κατάχρηση καλολογικών στοιχείων και με μικρές προτάσεις, ο συγγραφέας πετυχαίνει ρεαλιστικές περιγραφές και ζωντανούς διαλόγους. Ο χρόνος μέσα στον οποίο εξελίσσεται η ιστορία εντοπίζεται από τον αναγνώστη, από τη σειρά των γεγονότων που διαδραματίζονται.

Παρακολουθώντας τη ζωή του πρωταγωνιστή της ιστορίας, του Αλέξανδρου και του πατέρα του Γιάννη, μπαίνεις εύκολα στην ατμόσφαιρα μιας άλλης εποχής. Βλέπεις χαρακτήρες δυνατούς και πεισματάρηδες, να ονειρεύονται και να παλεύουν κόντρα στις δυσκολίες και στα εμπόδια που υψώνονται μπροστά τους.

Η Άκανθος, το Άγιο Όρος, η Θεσσαλονίκη, η Ελιά, αποτελούν τα μέρη στα οποία εκτυλίσσεται η πλοκή του μυθιστορήματος. Ο αναγνώστης παρακολουθώντας τις περιπέτειες της ζωής του ήρωα συμπάσχει μαζί του. Αυτό που κάνει την υπόθεση του μυθιστορήματος να αποκτά διαχρονικότητα, είναι ότι οι αντίξοες συνθήκες στη ζωή και οι διαφορετικοί άνθρωποι χαρακτήρες, ελάχιστα διαφέρουν από το παρελθόν.

Κάνοντας προβολή στο σήμερα, πιθανόν να βρούμε και άλλους χαρακτήρες όπως τον πατέρα

Γιάννη, τον Αλέξανδρο, τον κυρ Νίκο. Μπορεί η κοινωνία να εξελίσσεται όμως αξίες, όνειρα, κοινωνικές ανισότητες, αδικίες και μικροσυμφέροντα, αποτελούν και σήμερα γνωρίσματά της.

Όλη η πορεία του πρωταγωνιστή της ιστορίας διαπνέεται από μαχητικότητα, αισιοδοξία, προσαρμογή στις δυσκολίες και εφευρετικότητα...

Το βιβλίο αποτελεί ύμνο στην ανθρώπινη ψυχική δύναμη και αντοχή...

Συγχαίρω τον συμπατριώτη μου συγγραφέα Βασίλη Σεβδαλή που μέσα από το ρεαλιστικό του μυθιστόρημα μου έκανε να γνωρίσω και να εκτιμήσω περισσότερο τον τόπο μου. ■

ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

ΣΕΒΔΑΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ

Κείμενο : ANNA ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ

Ο Βασίλης Σεβδαλής γεννήθηκε στην Ιερισσό της Χαλκιδικής, όπου τελείωσε και το δημοτικό σχολείο. Πήγε στο γυμνάσιο στην Θεσσαλονίκη και στην συνέχεια σπούδασε Οικονομικά στο Πανεπιστήμιο του Αμβούργου - Γερμανία.

Μετά από μία πολυετή επαγγελματική πορεία ως μάνατζερ σε πολλές χώρες και ηπείρους, αφοσιώθηκε στην μελέτη και συγγραφή κοινωνικοϊστορικών θεμάτων.

Άλλα έργα του ίδιου είναι:

1. ΟΔΥΣΣΕΑΣ (1999)

• (Πραγματεύεται τους αγώνες

της γενιάς του '68, που πιστεύει στην «**Φαντασία στην εξουσία**» και την Κοινωνική Δικαιοσύνη, για να δημιουργήσει Ανάπτυξη, ενάντια στην διαφθορά του κλεπτοκρατικού συστήματος της χώρας).

2. ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΙΚΑΡΙΑ (2004)

• (Πραγματεύεται την αναζήτηση της Ιδεώδους Κοινωνίας, και πώς ο Οραματιστής την συναντά αυτή σ' ένα απομακρυσμένο νησί του Αιγαίου - την Ικάρια, όπου ζει την ζωντανή πραγματικότητα μιας ανθρώπινης και ειρηνικής συμβίωσης, την κοινωνία της χαράς, του χορού και του γέλιου, αλλά και του σεβασμού και της ανάληψης ευθύνης).

3. ΤΟ ΣΤΑΥΡΟΔΡΟΜΙ (2008)

• (Πραγματεύεται τους αγώνες της τοπικής κοινωνίας εναντίον της κατασκευής του εργοστασίου χρυσού, για να διασώσει και να διατηρήσει την φυσική και πολιτιστική κληρονομιά του τόπου της).

4. ΜΑΝΤΕΙΟ ΤΩΝ ΔΕΛΦΩΝ (2014)

• (Πραγματεύεται πώς η Εσωτερική Φωνή -Το Δαιμόνιο- μπορεί να μας καθοδηγήσει στην προσπάθειά μας να αντιμετωπίσουμε τα προβλήματα μας και να κτίσουμε μια καλύτερη ζωή). ■

ΕΛΕΝΗ ΒΕΡΓΙΝΗ
Παπούτσια – Ρούχα

Γαλλικά Αρώματα Χύμα
όλων των μεγάλων οίκων

Ιερισσός Τηλ.: 2377021177

ΒΙΟΠΑΘΟΛΟΓΙΚΟ - ΜΙΚΡΟΒΙΟΛΟΓΙΚΟ
ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ

Ιασις

Dott. Βαρκάρης Δημήτρης

Ιερισσός Χαλκιδικής
Τηλ.: 23770 41100

ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗ ΜΕ ΤΟΝ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ ΒΑΣΙΛΗ ΣΕΒΔΑΛΗ

Κείμενο : ANNA ΛΑΓΟΝΤΖΟΥ

Πότε συνειδητοποιήσατε ότι θα γίνετε συγγραφέας και τι σας ώθησε σ' αυτό;

Δεν μπορώ να απαντήσω πότε συνειδητοποίησα ότι θα γίνω συγγραφέας, γιατί την απόφαση να γράφω την πήρα μέσα στο «μεθύσι» που ζούσα όταν στα 13 ή 14 μου χρόνια διάβαζα τους «Αθλίους» του Βίκτωρα Ουγκώ. Έγινε τότε σκοπός της ζωής μου το γράψιμο. Και άρχισα να γράφω στο δωματάκι της Θεσσαλονίκης, όπου με τον Σωτήρη Αίβατζιδη μοιραζόμασταν ένα τραπέζι.

Το μυθιστόρημα «Ο Θησαυρός της Ακάνθου» το έγραψα στην τελευταία τάξη του γυμνασίου, το 1961.

Οι χαρακτήρες και η πλοκή του μυθιστορήματος είναι καθαρή μυθοπλασία ή περιέχουν και στοιχεία από προσωπικά σας βιώματα; (δηλαδή ο Αλέξανδρος, ο πρωταγωνιστής της ιστορίας, έχει κοινά στοιχεία με το συγγραφέα;)

Το μυθιστόρημα αυτό, όπως και όλα τα άλλα, έχει έντονα το βιοματικό στοιχείο. Απλά προσπαθώ να δώσω οικουμενικότητα στο βιοματικό και να το επεκτείνω στο κοινωνικά αναγκαίο και επιθυμητό. Και ο κυρ Νίκος και ο Αηδόνης, η κυρά Ευπλαχία και πολλοί άλλοι, έχουν έναν υπαρκτό πυρήνα, που όμως εμπλουτίζεται με φαντασία και ιστορικές αναφορές.

Ποιος ήταν ο στόχος σας όταν ξεκινούσατε τη συγγραφή του μυθιστορήματος;

Στα δεκαέξι με δεκαεφτά μου με μάγευε ο τόπος μας. Η ζωντανή Ιερισσός με την ομορφιά της, την λεβεντιά της και τις ζαβολιές της, και το Αγιονόρος με την Ιερότητα, την στατικότητα, αλλά και την ιστορική αναφορά του. Ένωθα ότι ναι, όχι αξίζει, αλλά πρέπει να γίνει γνωστή παντού. Και το έγραψα, με πλήρη συνείδηση ότι έχει ένα μήνυμα για τον κόσμο.

Πιστεύετε ότι έχει επιτευχθεί;

Νομίζω, ναι, έχει επιτευχθεί!

Το ότι μου τηλεφωνήσατε και μου είπατε ότι πριν δεκαπέντε χρόνια το διαβάσατε και τώρα θέλετε να γράψετε για αυτό, σημαίνει ότι σας άγγιξε. Αυτός είναι ο στόχος όταν γράφεις. Και ίσως να άγγιξε και άλλους, και να αγγίξει και άλλους στο μέλλον, πράγμα που εγώ δεν θα το μάθω ποτέ. Αλλά στη ζωή δεν μετρούνται όλα με τον πήχη. Και μια καρδιά να νιώσει ένα άγγιγμα και μια ψυχή να νιώσει ένα πέταγμα, είναι αναγκαίος και ικανός λόγος για να γραφεί ένα βιβλίο.

Μου έκανε εντύπωση ότι δεν έχετε βιογραφικά στοιχεία στο πρωτοσέλιδο. Ήταν επιλογή σας;

Καλή ερώτηση! Δεν το είχα προσέξει. Όμως είναι αλήθεια ότι εκτιμώ, εκείνο που μετράει είναι το έργο και το μήνυμά του. Η μεγαλύτερη χαρά γι αυτόν που γράφει, είναι να μεταφέρει χαρά, προβληματισμό, βιώματα, οράματα, που είτε δεν μας προσφέρει η ζωή, είτε αδυνατούμε να αντιληφθούμε. Αν αυτό επιτευχθεί έχει κάθε λόγο να είναι ευτυχής και τυχερός. Από κει και πέρα, το 'εγώ' είναι κάτι που μας μικραίνει, μας ξεχωρίζει, μας απομονώνει. Το 'εμείς' μας ενώνει και μας διευρύνει. Είμαστε ΕΝΑ, κι αυτός που το έγραψε, και οι ήρωες του έργου, και αυτοί που το διαβάζουν.

Πιστεύετε ότι οι ήρωες στο μυθιστόρημα – όπως ο Αλέξανδρος, ο κυρ Νίκος και ο ποιητής έχουν διαχρονικό χαρακτήρα;

Τώρα πάμε στα δύσκολα. Δεν μπορώ να πω τι πιστεύω. Για να ακριβολογήσω, δεν θέλω να πιστεύω τίποτε. Εύχομαι μόνο να αγγίξει ανθρώπους, νέους και νέες, να θελήσουν να γίνουν 'Αλέξανδροι'. Και ακόμα περισσότερο, στην νεότερη έκδοση που βρίσκεται στην ιστοσελίδα μου (www.sevdalis.net), εκεί δεν δρα ο Αλέξανδρος μόνος, αλλά έρχονται οι συμμαθητές του στην Ελιά, για να στήσουν μαζί το εργαστήριο παραγωγής ροδέλαιου. Αυτό ανταποκρίνεται στην διεύρυνση της δικής μου συνείδησης -βάσει και της επαγγελματικής μου εμπειρίας- που λέει πως δύσκολα και πολύπλοκα

έργα επιτυγχάνονται μόνο με ομαδική εργασία.

Αν το έργο αυτό αγγίξει καρδιές και νόες, τότε όχι μόνο θα είναι οι χαρακτήρες διαχρονικοί, αλλά θα δημιουργεί διαχρονικά χαρακτήρες ανθρώπων που αγαπούν και σέβονται τον τόπο τους, την κληρονομιά τους, και αναλαμβάνουν γι αυτό τις ευθύνες που τους αναλογούν. Καθώς μέσα μας συνυπάρχει το καλό και το κακό, η ευθύνη αλλά και ο ωχαδερφισμός, μπορεί μια λεξούλα, μια μικρή συγκίνηση, να γείρει την πλάστιγγα προς την ευθύνη, να δημιουργήσουμε ξανά, να ξαναγράψουμε ιστορία.

Ποιοι είναι οι τίτλοι των άλλων σας βιβλίων; Κατά πόσο το περιεχόμενό τους περιλαμβάνει βιοματικά σας στοιχεία;

Τους τίτλους των άλλων βιβλίων τους έχετε στο βιογραφικό μου.

Ενώ στο έργο σας δείχνετε με τις περιγραφές σας αγάπη για τον τόπο σας τι σας κρατάει μακριά του; (αν δεν είναι αδιακρισία)

Καθόλου αδιακρισία. Παντού και πάντοτε νιώθω Ιερισιώτης. Πολλοί φίλοι μου με αποκαλούν 'Ακανθιώτη'. Είτε ήμουν εκτός Ελλάδος, είτε εδώ, πάντα παρακολουθώ και πάντα συμβάλλω όσο και όπου μπορώ στα θέματα του τόπου. Θα μπορούσα να συμβάλλω και περισσότερο; Βεβαίως! Μια – δυο φορές μάλιστα υπήρχαν συγκεκριμένα έργα, που είχα την δυνατότητα να συμβάλλω, αλλά δεν υπήρξε η αναγκαία προθυμία από τους τοπικούς φορείς. Πάντως, σκόπιμο είναι να πιστεύουμε στο καλό μέσα μας, να έχουμε πάντα την προθυμία, και κάθε φορά που μπορούμε να κάνουμε το κάτι τις μας, όσο μικρό και αν είναι αυτό. Άλλωστε, ποιος μπορεί να κρίνει τι είναι μεγάλο, και τι όχι;

Σημείωση:

Ευχαριστούμε θερμά τον πατριώτη μας συγγραφέα Βασίλη Σεβδαλή για τη συνέντευξη, που με μεγάλη προθυμία, παραχώρησε στο περιοδικό «ΚΥΤΤΑΡΟ» Ιερισσού. ■

ear health
ακουστικά βαρηκοΐας
☎ 2310 24 22 24
Εγνατίας 87 (Στάση Αγ. Σοφίας)

ΤΖΙΜΟΥΡΤΟΣ Ν.ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ
Αρχαίων Σταγίων 19
63075 Ιερισσός
ΤΗΛ.: 23770 21114
ΚΙΝ.: 6945 295 183
e-mail: TzimourtosV@gmail.com

ΕΛΕΝΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ-ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ
Οδοντίατρος-Ιατρός-Ειδικός Ορθοδοντικός
ΝΙΚΟΛΑΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ειδικός Ορθοδοντικός
Ειδικευμένος στο Πανεπιστήμιο Charité Βερολίνου
Εθνικής Αμύνης 13, τηλ.: 2310 231722, Θεσ/νίκη
Λεωφ. Παπανικολάου 44, τηλ.: 2310 674707, Πεύκα
Κιν.: 6974749534 E-mail: elenidid@yahoo.com

PIZZA
Sublime
PASTA
(ΠΡΩΗΝ ΠΕΤΡΙΝΟ)
☎ 2377111052 • 6978485763 • 6932702001

1966, κορίτσια στο ταπητουργείο [φωτογραφία του Βασιλή Στρούνη]

Βάρκα-γαυαλό [φωτογραφία του Γάκη Μπρέλη]

Καφενείον «Τα χελιδόνια» [φωτογραφία του Λάκη Παντελή]

Αρμονία και φύση [φωτογραφία του Λάκη Παντελή]

Γυμνασιοκόριτσα, 1976 [φωτογραφία της Σοφίας Υψηλάντη]

1961, Ε ρε γλέντια! [φωτογραφία του Κώστα Παπαστεργιανού]

Εορτή της Σημιαίας, 1949 [φωτογραφία του Νίκου Παπαζαρία]

Δροσιές, 1950 [φωτογραφία της Λόλας Δάνη]

Ενθύμιον Ιερισσοῦ, μαθηταί
Ε' και ΣΤ' τάξεως 1950,
ημέρα Αγίου Δημητρίου
[φωτογραφία του Νίκου Χαμαϊδῶ]

Ἐνθύμιον Ἱερισσοῦ
μαθηταί Ε' & ΣΤ'
τῆς ΣΤ' τάξεως 1950
ἡμέρα Αγίου Δημητρίου
Ν. Χαμαϊδῶς Αλ. Τροχίτη
Θ. Βεργίτη Γ. Πουρέσας
Χ' Αποστολία (11 παιδ' αλληλο)
Γ. Βεργίτη Ε' τάξη
Ἐν Ἱερισσοῦ τῆς 26
Ἰουλίου 1950

Κουτρούπ! 1965 [φωτογραφία του Α. Παπαστεργιανού]

ΠΙΠΙΡΟΥ ΔΡΟΣΟΛΟΓΟΥ

Κείμενο : ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ ΜΟΥΛΑΣΙΩΤΟΥ

«Ξεφυλλίζοντας» ένα από τα τετράδια του Αλκιβιάδη Κούμαρου, τα οποία έχουμε στο ψηφιακό αρχείο του "Κυττάρου", την προσοχή μου τράβηξε ο τίτλος ενός κειμένου, «Η Πιπιρού». Θύμισες και αναμνήσεις από τα παλιά χρόνια, τότε που το έθιμο της «Πιπιρούς» γινόταν συχνά στο χωριό και ιδιαίτερα στο παλιό χωριό, σε περιόδους μεγάλης ξηρασίας και αναβροχιάς, αφού πολλές φορές είχε προηγηθεί λιτανεία από τον ιερέα. Ένα μικρό κορίτσι ή γυναίκα αναλάμβανε το ρόλο της Πιπιρούς. Στολισμένη με βουζία και άλλα φύλλα σε όλο το σώμα της και συνοδευόμενη από γυναίκες, περιφερόταν στις γειτονιές του χωριού εκτελώντας το τελετουργικό του εθίμου. Μια περιγραφή του εθίμου, όπως το θυμάται από τα παιδικά του χρόνια, ο παππούς πια Αλκιβιάδης Κούμαρος.

Η «Πιπιρού» όμως δεν είναι έθιμο μόνο της περιοχής μας. Είναι ένα πανάρχαιο έθιμο που απαντάται σε πολλές περιοχές της Μικράς Ασίας, της Βαλκανικής χερσονήσου και σ' όλο σχεδόν τον παλιό Βυζαντινό κόσμο. Πολλές είναι και οι περιοχές της Ελλάδας που είχαν το έθιμο της «Πιπιρούς». Από τη Θράκη έως την Πελοπόννησο συναντάμε αυτό το έθιμο, με πολλά και διαφορετικά ονόματα. «Περπερούνα» στη Θράκη, στο Σοχό Θεσσαλονίκης, στην Πάγκα Καστοριάς και στο Ξηρολίβαδο Βέροιας. «Πιπιρούνα» στην Αιανή Κοζάνης, Ντουντούλα στην Πεντάπολη Σερρών, αλλά και «Περπερίτσα» σε κάποια άλλα μέρη.

Στη Θράκη η «Περπερούνα», ένα πολύ φτωχό ή ορφανό κορίτσι ντυνόταν με χλωρά κλαδιά και λουλούδια, περιφερόταν στο χωριό και το κατάβρεχαν με νερό ή του έδιναν χρήματα. Καθώς περιφερόταν, ακουγόταν το ακόλουθο τραγούδι:

«Περπερούνα περπατεί, για βροχή παρακαλεί.

*Κύριε, ρίξε μια βροχή, μια βροχή καματερή.
Μπάρες μπάρες τα νερά, λίμνες λίμνες τα κρασιά.
Κάθε κούτσουρο καλάθι, κάθε στάχυ και ταγάρι,
για να σκάζ' ο αλευράς, γιατί δεν πωλεί ακριβά
και να χαιρέται ο φτωχός, μ' όλη του τη φαμελιά».*

Και στο Ξηρολίβαδο Βέροιας παλαιότερα αναβίωσαν τα έθιμα «Περπερούνα» και «Γκαλεάτα», που τα τελούσαν τα κορίτσια του χωριού, με σκοπό να προκαλέσουν βροχή. Με την «Γκαλεάτα» συνδυάζονταν η επίκληση για βροχόπτωση και τα μαντέματα για την τύχη των κοριτσιών που μετείχαν στο

δρώμενο, την μέρα του Αϊ Γιάννη του «Κλήδονα». Για τον ρόλο της «Περπερούνας», διαλέγονταν ένα κοριτσάκι 8-10 ετών το οποίο στολιζόταν με λουλούδια και πρασινάδα, "για να πρασινίσει η γη σαν την «Πιπιρού»". Στη συνέχεια όλη η παρέα των κοριτσιών, με την «Περπερούνα» στη μέση, πήγαινε από σπίτι σε σπίτι και τραγουδούσε το τραγουδάκι της «Περπερούνας» ή «Περπερούνας», που με διάφορες παραλλαγές τα λόγια του είχαν ως εξής:

*Πιπιρού δροσούλα μου,
παρακάσι τον Θιό
για να δώσει μια βροχή,
μια βροχή βασιλικιά,
δω στα στάρια, στα κριθάρια,
στα λιανά τα παρασπόρια.*

Αφού τελείωνε το τραγούδι, έβγαινε από το κάθε σπίτι η νοικοκυρά με ένα γκιούμι και έχυνε πάνω στο κεφάλι της Περπερούνας νερό κι ευχόταν: "Καλή βροχή να δώσει ο Θεός". Έπειτα έδινε η νοικοκυρά στο κοριτσάκι ένα νόμισμα ή ό,τι άλλο είχε "για το καλό".

Στη γειτονική μας Βουλγαρία το έθιμο ονομάζεται «Ντουντούλ» ή «Πεταλούδα».

Η «Ντουντούλ» (ή αλλιώς Περουνίγκα, Πεπερούγκα, Περπερούνα), είναι ένα μικρό κοριτσάκι ντυμένο μόνο με ένα παλιό άσπρο πουκάμισο, που έχει ως μοναδικό στολίδι τυλιγμένα γύρω από το σώμα της κλωνάρια από ζαμπούκο, ιτιά ή κισσό και στεφάνι από πρασινάδα. Μαζί με τα κορίτσια του χωριού, ηλικίας 12-14 ετών, επισκεπτόταν τα σπίτια, παίζοντας και τραγουδώντας, ενώ οι οικοδεσπότες τους προσέφεραν φρούτα, σιτάρι, αλεύρι που τα έβαζαν σε κόσκινο. Μερικές φορές το αλεύρι κοσκινιζόταν πάνω στο κεφάλι της «Πεταλούδας» και συμβόλιζε την βροχή που πέφτει. Τα δώρα που μάζευαν μοιράζονταν στους πιο φτωχούς. Τελετουργικά η «Πεταλούδα» ξεπλένονταν με νερό.

Μια εκδοχή για την ονομασία του εθίμου, έχει τις ρίζες της στο Βυζάντιο. Σύμφωνα με αυτήν η «Περπερούνα», συσχετίζεται πιο πιθανά με τα "Υπέρπυρα" ή πιο λαϊκά "πέρπερα", ένα χρυσό νόμισμα των Βυζαντινών ή το "Ίπερπερό", ασημένιο νόμισμα των Βυζαντινών. Τα πέρπερα (νομίσματα)

τα δίνανε οι νοικοκυρές στο κοριτσάκι, την «Πιπιρού» και στις κοπέλες που τη συνόδευαν.

Στη δεκαετία του '60 έγινε για τελευταία φορά το έθιμο στην Ιερισσό. Η «Πιπιρού», είναι το πιο ενδιαφέρον από τα παραστατικά έθιμα της Ιερισσού και περιλαμβάνει όλα σχεδόν τα δομικά στοιχεία (αμφίεση, μίμηση, κίνηση, τραγούδι, χορό) της θεατρικής τέχνης. Έτσι το δρώμενο της «Πιπιρούς» θα αποτελέσει τη γέφυρα για τις πιο εξελιγμένες μορφές θεάτρου στην Ιερισσό.

Το καλοκαίρι που μας πέρασε ο Πολιτιστικός Σύλλογος Ιερισσού «Κλειγένης» αναβίωσε το έθιμο της Πιπιρούς. Η «Πιπιρού», συνοδευόμενη από τις γυναίκες της παραδοσιακής χορωδίας, που τραγουδούσαν το παρακλητικό τραγούδι της βροχής, από τα Χάλκινα της Γουμένισσας, από πολλά χορευτικά συγκροτήματα και από πολύ κόσμο που ακολουθούσε την πομπή, πέρασε από τις γειτονιές της Ιερισσού, όπου οι γυναίκες ρίχνανε νερό στην «Πιπιρού», ενώ σε κεντρικά σημεία είχε στηθεί μπουφές με πολλά κεράσματα και άφθονο κρασί. Η πομπή κατέληξε στην κεντρική προβλήτα στην παραλία, όπου και ακολούθησε χορός.

Ας διαβάσουμε πως περιγράφει ο Αλκιβιάδης Κούμαρος την Πιπιρού και ας αφήσουμε τη σκέψη μας να ταξιδέψει στις γειτονιές του παλιού χωριού, τραγουδώντας κι εμείς «Πιπιρού... Πιπιρού Δροσολογού...!»

Πληροφορίες:

http://illustrationbelomore.blogspot.gr/2011/08/blog-post_26.html

<http://www.xirolivado.gr>

«Κύτταρο» Τεύχος 7. Το Θέατρο στην Ιερισσό Β' Δημ. Χρυσούλης, σελ. 25 ■

Πιπιρού

Κείμενο : ΑΛΚΙΒΙΑΔΗΣ ΚΟΥΜΑΡΟΣ

Όταν κινδύνευαν τα σπαρτά από την ξηρασία, εδώ στο χωριό μας, στην Ιερισό, οι κάτοικοι ζητούσαν τη βοήθεια από τον Θεό. Με προσευχές και δεήσεις, όχι μόνο για την ξηρασία αλλά και για αρρώστιες και για την προστασία από τις ακρίδες που ερχόταν σύννεφα και κατάστρεφαν τα πάντα, ζητούσαν βοήθεια από το Θεό.

Πολλές φορές πήγαιναν στην εκκλησία και μετά τη Λειτουργία, βγαίνουν και κάμαν λιτανεία. Ο παπάς έβαζε το πετραχήλι κι έπαιρνε ένα δοχείο μικρό, πακρατσούδι το λέγαν. Έβαζε μέσα αγιασμένο νερό έπαιρνε και την αγιαστούρα, λίγο βασιλικό, οι άλλοι παίρναν τα μπαργιάκια, λάβαρα και όλοι οι άλλοι ξεκινούσαν για τον κάμπο, με ψαλμωδίες και προσευχές περνούσαν και άγιαζαν με τον αγιασμό όλα τα χωράφια. Αυτή η λιτανεία κρατούσε ως το μεσημέρι και μετά παίρναν το δρόμο της επιστροφής.

Ύστερα από λίγες μέρες όταν ερχόταν κανένα μπουρίνι και άρχιζε να βρέχει λέγαν «**καλά που κάμαμε τη λιτανεία, αλλιώς δε θα μας έβρεχε**».

Υπήρχαν και κάποιες εποχές που όσες λιτανείες και να έκαμαν δεν έπεφτε ούτε σταγόνα στη γη. Τότε οι γυναίκες κάμαν την Πιπιρού.

Η Βαγγελίτσα η Κώσταινα, ήταν μια γυναίκα αψηλή κι αδύνατη, αλλά ήταν τολμηρή γυναίκα. Ήταν παντρεμένη με τον Τριαντάφυλλο τον Καρά. Παιδιά δεν είχαν. Καθόταν κοντά στον Κοτσικέλη την κοπριά. Ήταν μια πλατεία εκεί που τελείωνε το μεγάλο καλντερίμι, που χώριζε το χωριό στα δύο. Εκεί πήγαιναν οι κοπέλες και χόρευαν.

Μια χρονιά είχε μεγάλη ξηρασία. Τότε η Βαγγελίτσα έμασε και τις άλλες γυναίκες να κάμουν την Πιπιρού για να βρεξ' ο Θεός νερό. Όταν άκουσα

ότι θα κάμουν Πιπιρού, πήγαμε μαζί με τα άλλα παιδιά να δούμε τι είναι η Πιπιρού. Όταν πήγαμε στον Κοτσικέλη την κοπριά (αυτό το όνομα της δώσαν, διότι εκεί στην κατηφόρα πετούσαν τα σκουπίδια), ήταν πολλοί μαζεμένοι. Η Βαγγελίτσα η Κώσταινα ήταν μαζί με άλλες γυναίκες και είχαν ένα κορίτσι γύρω στα 15 χρονών ξυπόλητο με ένα παλιό φουστάνι, τα μαλλιά του αχτένιστα και το τύλιγαν το σώμα του με κάτι βοτάνια (βούζια τα λένε με φαρδιά φύλλα). Αυτό το κορίτσι μόλις το είδα το γνώρισα.

1954 Πιπιρού [φωτογραφία της Ειρήνης Λεμπίδα]

Πριν τρία χρόνια καθόμουν μέσα στο σπίτι με τη μάνα μου, όταν άκουσα να χτυπάει η πόρτα ελαφρά. «**Πήγαινε να δεις ποιος είναι**», μου λέει η μάνα μου. Όταν άνοιξα την πόρτα μπροστά μου στεκόταν ένα κορίτσι ξυπόλητο με ένα παλιοφούστανο. Το κεφάλι το είχε κατεβασμένο και τα μαλλιά του σκέπαζαν το πρόσωπο του. Σήκωσε το κεφάλι και μου έριξε ένα βλέμμα δακρυσμένο. Το έκανα με το χέρι να περιμένει και πήγα κοντά στη μάνα μου. «**Ένα κορίτσι είναι**». «**Α είναι για ζουτλούδ***», μου λέει και έκοψε μια φέτα ψωμί. «**Πάνε να το δώσεις**». Το πήγα και άπλωσε το αδύνατο χέρι το πήρε και το έβαλε στην ποδιά της. Με κοίταξε, μου είπε ένα ευχαριστώ και έφυγε. Αυτό το κορίτσι πήραν να

κάμουν Πιπιρού. Ορφανό από πατέρα και μάνα.

Με τα βούζια τύλιξαν το σώμα του και τα δέσαν με σχοινιά. Το βάλαν και ένα κουβά πάνω στο κεφάλι ανάποδα και τον αφήσανε λίγο πιο πάνω για να βλέπει.

Η Βαγγελίτσα το πήρε από χέρι και άρχισαν να περπατάνε στους δρόμους. Κάτω από τα μπαλκόνια σταματούσαν και τραγουδούσαν την Πιπιρού.

«Πιπιρού, Πιπιρού δροσολογού,
Πιπιρού δροσολογού
παρακάλεσε τον Θεό,
παρακάλεσε τον Θεό
για να βρεξ ο Θεός νερό,
για να βρεξ ο Θεός νερό,
για να ποτιστούν τα στάργια,
για να ποτιστούν τα στάργια
τα κριθάρια να γεμίσουνε τα αμπάρια,
να γεμίσουνε τα αμπάρια.»

Όταν ήταν κάτω από τα μπαλκόνια και τραγουδούσαν όλες μαζί το τραγούδι της Πιπιρούς, η Πιπιρού έκαμε κινήσεις πότε δεξιά, πότε αριστερά και οι κυρίες από τα μπαλκόνια βγαίνουν με μια κούπα γεμάτη νερό, γέμιζαν τη χούφτα του χεριού τους και ράντιζαν την Πιπιρού. Δίνουν ότι είχε ευχαρίστηση η κάθε μία, πότε ψωμί ή όσπρια, τα βάζαν μέσα στις τρόκινες και πήγαιναν σε άλλο μπαλκόνι. Πάντα προτιμούσαν τους γεωργούς. Έτσι περνούσαν σε πολλές γειτονιές. Όταν περνούσαν στο σπίτι της Βαγγελίτσας γινόταν η μοιρασιά από όσα μάζευαν, όλα εξίσου.

Χρόνια περασμένα
Χρόνια ξεχασμένα
Όπως το σαράνταένα.
Να αμπαρώνουμε τις πόρτες τα βράδια
και να κοιμόμαστε μες στα σκοτάδια
με τα στομάχια άδεια.
Και το πρωί όταν ξυπνάμε να ζητάμε
κάτι για να φάμε
να μην πεινάμε.

*ζουτλούδ = αυτό που ζητιανεύει

Τετράδιο Γ', σελίδες 12-15, Μεταφορά σε ψηφιακό κείμενο: Αναστασία Μουλασιώτου

ANTONAKIS
HOME OF JEWELS AND ICONS

OURANOUPOLI
Tel.: +30 23770 71129
www.antonakis.gr

IERISSOS
Tel.: +30 23770 24022
info@antonakis.gr

ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΗΣ
ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
επιτήλιο-κουζίνα-μπάνιο

ΥΠΕΡΑΓΟΡΑ
ΕΛΕΥΘΕΡΟΥΔΗΣ

Επιτήλιο
Μπάνιο
Κουζίνα
Ηλεκτρικά

MAGNET
Παλαιόκωρι Χαλκιδικής Τηλ & Fax: 23720 42030-41202
Ιερισός Χαλκιδικής Τηλ: 23770 22035
Κιν: 6936551221 E-mail: eleftheroudis@yahoo.gr

Η ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΔΕΝ ΣΤΑΜΑΤΑΕΙ ΠΟΤΕ!

Ο θεσμός των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης δίνει τη δυνατότητα σε όλους τους ενήλικες δημότες να πλουτίσουν τις γνώσεις τους και να γεμίσουν δημιουργικά τις ελεύθερες ώρες τους.

Κείμενο : **ΜΑΡΙΑ ΤΣΑΝΑΝΑ**, Φιλολόγος- Εκπαιδευτικός Ειδικής Αγωγής

Όταν πηγαίναμε μαζί σχολείο... Μπορεί τότε σε πολλούς να μην άρεσε, όμως, στην πορεία των χρόνων, μεγαλώνοντας, όλοι μας καταλαβαίνουμε ότι η γνώση είναι δύναμη.

Για πολλούς η ζωή τα έφερε έτσι, ώστε να μην καταφέρουν να κάνουν τις σπουδές που ήθελαν ή να αποκτήσουν τις γνώσεις που τους ενδιέφεραν. Τώρα, λοιπόν, δίνεται μια χρυσή ευκαιρία να κάνουν τη σκέψη τους αυτή πραγματικότητα.

Ο θεσμός των Κέντρων Δια Βίου Μάθησης δίνει τη δυνατότητα σε όλους ενήλικες ενδιαφέρονται να εμπλουτίσουν τις γνώσεις και τις δεξιότητές τους, αλλά και να ασχοληθούν με διάφορες δραστηριότητες, γεμίζοντας με τον πλέον δημιουργικό τρόπο τις ελεύθερες ώρες τους.

Το πρόγραμμα, τη δομή και λειτουργία του οποίου αναλύουμε στη συνέχεια, απευθύνεται σε όλους τους δημότες, ανεξαρτήτως τίτλων σπουδών που διαθέτει ο καθένας. Σπεύσατε, λοιπόν, όσοι ενδιαφέρεστε! Πάνω από 75 εκπαιδευτικά προγράμματα είναι διαθέσιμα, τα οποία καλύπτουν όλα τα ενδιαφέροντα.

Τι είναι το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης

Το Κέντρο Δια Βίου Μάθησης είναι ένας σύγχρονος θεσμός, ο οποίος οργανώνεται και λειτουργεί στους δήμους της χώρας. Εποπτεύεται από το Υπουργείο Παιδείας και σκοπός του είναι να προάγει την εκπαίδευση ενηλίκων και τη λαϊκή επιμόρφωση μέσα από ένα επαρκέστατο πλαίσιο εκπαιδευτικών προγραμμάτων εθνικής και τοπικής εμβέλειας.

Τα εκπαιδευτικά προγράμματα που περιλαμβάνει

Η Δια Βίου Μάθηση εκφράζεται διαχρονικά και εύστοχα με το γνωστό απόφθεγμα «**γηράσκω αεί διδασκόμενος**»! Είτε ως διαχρονική είτε ως σύγχρονη ανάγκη η συνεχιζόμενη εκπαίδευση υποστηρίζεται στο ΚΔΒΜ από ένα σύνολο εκπαιδευτικών προγραμμάτων που παρέχουν γνώσεις θεωρητικές και πρακτικές για κάθε άτομο, ανάλογα με τα ενδιαφέροντά του και ανάλογα με τις συνθήκες του περιβάλλοντός του. Συγκεκριμένα, προσφέρονται για το έτος 2014-2015 περίπου 75 προγράμματα εθνικής εμβέλειας και, ενδεικτικά, αναφέρονται τα ακόλουθα: επαγγελματικός προσανατολισμός, ξένες γλώσσες (αγγλικά, γερμανικά, ρώσικα κ.ά.), σχολική ψυχολογία, πληροφορική και σύγχρονη τεχνολογία, εναλλακτικός τουρισμός, εκπαιδευτικός τουρισμός, θρησκευτικός τουρισμός, οργάνωση και διοίκηση επιχειρήσεων, μελισσοκομία, ναυαγοσωστική, τοπική ιστορία, ιστορία τέχνης, υφαντουργεία, ζαχαροπλαστική,

ειδική αγωγή, ελληνική γλώσσα και λογοτεχνία και πολλά ακόμη, που μπορούν να καλύψουν τα ενδιαφέροντα όλων των κοινωνικών ομάδων.

Βεβαίως, τα εκπαιδευτικά αυτά προγράμματα είναι διάρκειας 25 ή 50 διδακτικών ωρών και δεν αποτελούν πανάκεια για την εκπαίδευση ενός ενήλικα, ωστόσο παρέχουν σημαντικές βασικές γνώσεις. Αξίζει να σημειωθεί ότι το διδακτικό υλικό των προγραμμάτων έχει εκπονηθεί από το Ελληνικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο.

Πότε και πώς λειτουργεί το ΚΔΒΜ

Από το Σεπτέμβριο και καθ' όλη τη διάρκεια του ακαδημαϊκού έτους, σταδιακά, οι αρμόδιοι υπάλληλοι του ΚΔΒΜ που εργάζονται στο Δήμο, οργανώνουν τα τμήματα των εκπαιδευόμενων και εισηγούνται στο Υπουργείο Παιδείας, προς έγκριση, συγκεκριμένα εκπαιδευτικά προγράμματα από το σύνολο των προσφερομένων προγραμμάτων (εθνικής εμβέλειας) ή αιτούνται προγράμματα που καλύπτουν ειδικές ανάγκες του Δήμου (τοπικής εμβέλειας).

Απαραίτητη προϋπόθεση είναι η εξασφάλιση των χώρων (συνήθως, αίθουσες σχολείων του Δήμου ή αίθουσες του Δημαρχείου ή πολιτιστικών κέντρων) και ο ελάχιστος αριθμός των 15 εκπαιδευόμενων, για να εγκριθεί κάποιο εκπαιδευτικό πρόγραμμα.

Οι εκπαιδευτές είναι, ανάλογα με το αντικείμενο του προγράμματος, πτυχιούχοι ή εμπειροτέχνες, όταν πρόκειται για πρακτικές δραστηριότητες (π.χ. έργα λαϊκής τέχνης). Οι εκπαιδευτές κάνουν τις αιτήσεις τους κατά τα μέσα του καλοκαιριού για κάθε νέα εκπαιδευτική περίοδο.

Παραδείγματα Δήμων που τρέχουν το πρόγραμμα

Η οργάνωση και η λειτουργία του ΚΔΒΜ σε κάθε Δήμο δεν είναι εύκολη υπόθεση. Ωστόσο, υπάρχουν παραδείγματα Δήμων που λειτουργήσαν πολύ συστηματικά και αποτελεσματικά το ΚΔΒΜ. Συγκεκριμένα, ο Δήμος Θέρμης, κατά τη χρονιά 2013-2014 απένειμε οκτακόσιες, περίπου, βεβαιώσεις παρακολούθησης σε προγράμματα εκπαιδευτικά, σχετικά, κυρίως, με ξένες γλώσσες, πληροφορική, ελληνική γλώσσα και συμβουλευτική ενηλίκων.

Όπως μας ενημέρωσε ο Γραμματέας του Δήμου Θέρμης, Πύργος Κουλαϊζίδης, η ανταπόκριση των δημοτών για τις ξένες γλώσσες ήταν πολύ μεγάλη. Την περασμένη σχολική χρονιά λειτουργήσαν με επιτυχία τμήματα εκμάθησης ρώσικης γλώσσας Α επιπέδου. Και καθώς υπάρχει ζήτηση ο Δήμος Θέρμης πρόκειται να οργανώσει τμήματα ρώσικων Β επιπέδου.

Οι προοπτικές στο Δήμο Αριστοτέλη

Με την απαραίτητη προσοχή και το ενδιαφέρον από διοργανωτές και δημότες το ΚΔΒΜ μπορεί να οργανωθεί αποτελεσματικά και στο Δήμο Αριστοτέλη. Είτε πρόκειται για τα ορεινά είτε για τα παραθαλάσσια χωριά, ανάλογα με τις ανάγκες, τις οικονομικές δραστηριότητες και τα ενδιαφέροντα των δημοτών, πολλά εκπαιδευτικά προγράμματα μπορούν να οργανωθούν.

Η νέα δημοτική αρχή προτίθεται να υποστηρίξει ουσιαστικά το θεσμό. Είναι σημαντικό να υποστηριχθεί και από όλους του δημότες. Η ενημέρωση προς κάθε ενδιαφερόμενο για τα εκπαιδευτικά προγράμματα μπορεί να είναι άμεση από τους αρμόδιους υπαλλήλους του ΚΔΒΜ στο Δήμο, αλλά και από την επίσημη ιστοσελίδα του ΚΔΒΜ (www.inedivim.gr).

Η Μαρία Τσανανά κατάγεται από τη Στρατονίκη. Είναι Φιλολόγος, με Μεταπτυχιακές Σπουδές στην Εκπαιδευτική Διοίκηση και στην Εκπαίδευση Ενηλίκων. Η επικοινωνία μαζί της για περαιτέρω λεπτομέρειες γύρω από το ΚΔΒΜ μπορεί να γίνει στο email: mtsana@gmail.com

Ζάππης Β. Γιώργος

- Χρωματισμοί
- Συστήματα Εσωτερικής Τοιχοποιίας
- Ξηράς δόμησης
- Ψευδοροφές
- Γυψοσανίδες

Τηλ.: 23770 23447
Κιν.: 697 2928511
Ιερισσός Χαλκιδικής

ΠΑΙΖΟΥΜΕ;

Κείμενο : ΣΟΦΙΑ ΥΨΗΛΑΝΤΗ • ΚΩΣΤΑΣ ΚΟΥΛΙΑΣ

Στο 100 τεύχος του «Κυττάρου», του αγαπημένου περιοδικού όλων των Ιερισσιωτών και όχι μόνο, φέρνουμε δυο παλιά παιχνίδια που δεν παίζονται πια.

Είναι απ' τα παιχνίδια του τόπου μας που συγκεντρώνουμε μαζί με τους μαθητές του 2ου Δημοτικού Σχολείου Ιερισσού. Ας τα θυμηθούν οι μεγαλύτεροι, ας μάθουν να τα παίζουν οι μικρότεροι και όσοι μεγάλοι παραμένουν ακόμα παιδιά...

ΑΡΟΥΜΠΟΥΤΟΥΣ

Τα παιδιά, αγόρια και κορίτσια, μαζεύονταν και χάραζαν κάτω στο χώμα έναν κύκλο αρκετά μεγάλο. Γύρω από τον κύκλο κάνανε τόσες τρύπες, όσα ήταν τα παιδιά αλλά ένα λιγότερο. Μέσα στην τρύπα το κάθε παιδί τοποθετούσε το ξύλο του.

Ένα από τα παιδιά έπαιρνε μια μπάλα και τη χτυπούσε με το ξύλο και προσπαθούσε να ακουμπήσει η μπάλα κάποιο από τα υπόλοιπα. Αυτά προσπαθούσαν ν' αποφύγουν την μπάλα κρατώντας πάντα το ξύλο. Μόλις πλησίαζε η μπάλα κάποιο από τα παιδιά, αυτά προσπαθούσαν με το δικό τους το

ξύλο να χτυπήσουν την μπάλα. Αυτό γινόταν με σκοπό να φύγει μακριά, αλλά την ώρα που προσπαθούσαν να απομακρύνουν τη μπάλα, αν το παιδί που χτυπούσε την μπάλα προλάβαινε κι έβαζε το ξύλο στη θέση του παιδιού που είχε απομακρυνθεί, έπαιρνε τη θέση του. Το παιδί που έχανε τη θέση του, χτυπούσε αυτό την μπάλα κι έτσι το παιχνίδι ξεκινούσε πάλι από την αρχή.

ΚΑΣΤΡΙΑΚΕΣ

Δυο ισάριθμες ομάδες παιδιών μάζευαν πέτρες κι έκαναν πυραμίδες ύψους 80 εκατοστών, τρεις στη σειρά, σε απόσταση 5 μ. η μια από την άλλη. Οι πυραμίδες (που λέγονταν «καστριάκες») της μιας ομάδας γίνονταν σε απόσταση 30 μ. από τις 3 πυραμίδες της άλλης ομάδας.

Οι αρχηγοί των ομάδων «έβαζαν πόδια» κι όποιος πατούσε κέρδιζε την πρώτη βολή για την ομάδα του. Στη συνέχεια κάποιο παιδί από την ομάδα του έπαιρνε 3 στρόγγυλες πέτρες κι έριχνε 3 βολές στις πυραμίδες της αντίπαλης ομάδας.

Έπειτα σειρά είχε ένα παιδί της αντίπαλης

ομάδας να ρίξει τις 3 βολές του στις απέναντι «καστριάκες». Το παιχνίδι συνεχιζόταν με επόμενα παιδιά να ρίχνουν εναλλάξ από 3 βολές στις αντίπαλες «καστριάκες». Νικήτρια έβγαινε η ομάδα που θα έριχνε πρώτη όλες τις αντίπαλες «καστριάκες». Η ηττημένη ομάδα έπαιρνε τους νικητές στους ώμους και τους γύριζε 3 φορές μέχρι την άλλη πλευρά.

Πολλές φορές για να βρουν ποια ομάδα θα ξεκινούσε πρώτη, έβαζαν ένα κεραμίδι πλακερό, επίπεδο, το έφτυναν από τη μια πλευρά και ρωτούσαν: «ήλιος για βροχή». Η αντίπαλη ομάδα επέλεγε «ήλιο» ή «βροχή». Έριχναν το κεραμίδι στον αέρα και το άφηναν να πέσει στο χώμα. «Ηλιος» ήταν η στεγνή πλευρά του κεραμιδιού και «βροχή» η σαλιωμένη. Έτσι έβγαινε η ομάδα που κέρδιζε για να παίξει πρώτη. ■

ΞΕΧΑΣΜΕΝΟΙ (;) ΤΟΠΟΙ

Κείμενο : ΚΩΣΤΑΣ ΥΨΗΛΑΝΤΗΣ

Η λήθη του χρόνου υπό προϋποθέσεις, μπορεί να δράσει ευεργετικά για τον άνθρωπο. Τις περισσότερες φορές όμως δρα καταστρεπτικά.

Γι' αυτό άλλωστε και μια από τις μεγαλύτερες ποινές που επέβαλαν τα δικαστήρια στην Αρχαία Ρώμη, ήταν μεταξύ των άλλων και η καταδίκη σε «λήθη».

Η ποινή αυτή επιβαλλόταν σε πολύ σημαντικούς πολίτες της Ρώμης οι οποίοι είχαν υποπέσει σε σοβαρότατα αδικήματα και προέβλεπε πέρα της όποιας τιμωρίας τους και το σβήσιμο των ονομάτων τους από όλα τα ιστορικά κείμενα και από όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς χώρους οδηγώντας τους έτσι, στον απόλυτο θάνατο της λήθης. Γιατί πεθαίνουν πραγματικά μόνο αυτοί που ξεχνάμε.

Η διατήρηση στη μνήμη μας των ιστορικών και λαογραφικών παραδόσεων του τόπου μας, καθώς και της ντοπιολαλιάς μας, είναι πολύ σημαντική για την συνέχεια της πορείας μας στο χρόνο χωρίς όμως την απώλεια της τοπικής μας ταυτότητας. Αυτής που μας δηλώνει ως «Ιερισσιώτες»!!!

Τα τοπωνύμια είναι συνυφασμένα με όλα τα προηγούμενα, γι' αυτόν τον λόγο από αυτό το τεύχος του Κυττάρου θα ξεκινήσω μια προσπάθεια ανασκαλέματος της μνήμης μας, προκειμένου αρχικά να ξαναθυμηθούμε τοποθεσίες που υπάρχουν στην περιοχή μας με τα παλιά τους ονόματα

και στη συνέχεια σε επόμενα τεύχη του «Κυττάρου» να προσπαθήσω να δημιουργήσω χάρτες που θα δείχνουν τα ακριβή τους σημεία, προκειμένου να υπάρχει η δυνατότητα επίσκεψης σε αυτές που αξίζουν.

Λόγω του ότι οι περιοχές με τοπωνύμια είναι αρκετές θα τις χωρίσω με βάση τον προσανατολισμό τους.

Έτσι θα έχουμε τοπωνύμια που βρίσκονται προς τα: α) ανατολικά -νοτιοανατολικά β) νότια-νοτιοδυτικά γ) δυτικά-βορειοδυτικά και δ) βόρεια τμήματα του τόπου μας.

Πάμε λοιπόν:

Προς τα Ανατολικά – Νοτιοανατολικά: Παλιό χωριό, Αροβίγλι, Πηγή, Κυπαρίσσι, Μπαλμπανά, Μαύρο Αλώνι, Κακιά Λάσπη, Ευνόφι, Σταυρακιού, Ελεούσα, Τζούρβα, Σουήλως – Σκατόλακας, Καρακίτσος, Τράπεζος, Μαρνάτκα, Κρανιές, Ντ' Γιουβάνι του παλιούρι.

Προς τα Νότια – Νοτιοδυτικά: Κοπελίτσ', Πλατάνι, Παρθένος, Μαυροχώρι, Κόκκινος βράχος, Τσ' ρομιάς το πηγάδι, Τσιγκούρες, Ντ' Γαλά η βρύς, Βαλτούδες, Σμαρδέλι, Τ' Αλεξανδρή τα λευκάδια, Τ' Χαρίλαου το αμπέλ, Τρύπες, Ψαρί.

Προς τα Δυτικά – Βορειοδυτικά: Περιβόλι, Του Χριστού η Πατσά, Ξεπατώματα, Κρεμανταλάς, Τ' Παπτή η πέτρα, Ντούλια, Τσ' Θωμαΐς το δέντρο, Αγελαδόσπιτα, Αί Πιως, Ταραζά μαντρί, Καμαρωτή πέτρα, Τσ' νυφς η σπηλιά, Τ' Σαλαγιώρ τα τρόχαλα,

ΤΟ ΣΟΥΡΤΟΥΚΙ

Ο τόπος που ζούμε έχει πολλές φυσικές ομορφιές. Αρκετές από αυτές βρίσκονται σε τοποθεσίες που δυστυχώς για διάφορους λόγους δεν είναι ευρέως γνωστές. Από αυτή την στήλη θα προσπαθήσουμε να σας τις γνωρίσουμε έτσι ώστε αν θελήσετε να μπορέσετε να τις επισκεφθείτε.

Νέτο, Πλακιά, Βλάχικα καλύβια, Παλιοβουρός, Φτερούγα, Κολοβού ελιές, Τ' Μακρή το μαντρί, Παλαΐφουρνος, Πύργος Κρούνας, Κάρλα μύλος, Τζούτζου μύλος, Στογιάννη μύλος, της Γιαννούλας το παρεκλής, Της Μαλαμάτος το δέντρο, Μιτσάκα ελιές, Βιραγκάρα, Τ' Καρτσώτα τα πλατάνια, Κοκκινόλακας, Ασπρόλακας, Αρσενίκια, Κάμπος, Γκοτζίά λάκα, Μαυρουδί λάκος, Βαγγελινού λάκος, Σμνίτικο, Τσιρνέλι, Καλογερικός μύλος, Κιράτσα.

Και προς τα Βόρεια: Κρουνέρι, Βιλιάκος, Βάλτος, Μισομπελές, Γαβριάδια, Πυργάκι, Κλεισούρι, Κουμαρώνας, Κακούδια, Τρανό λιβάδ', Άρμενος, Τ' Τσακούλη τα πλόκια.

Τελειώνοντας να αναφέρω ότι παρ' όλη την προσπάθειά μου, πιθανόν να υπάρχουν και άλλα τοπωνύμια που δεν κατάφερα να εντοπίσω. Για αυτόν τον λόγο ίσως να χρειαστεί να συμπληρώσω αργότερα και ορισμένα άλλα. Επίσης δεν αναφέρω τα τοπωνύμια που έχουν πάρει το όνομά τους από τα ξεκλήσια που υπάρχουν εκεί, γιατί αυτά θα αποτελέσουν στο μέλλον μια ξεχωριστή ενότητα για το «Κύτταρο». ■

ΑΡΓΑΛΕΙΟΣ

Κείμενο: ΕΛΕΩΝΟΡΑ ΓΚΑΓΚΑΝΑ - ΒΙΒΗ ΛΕΜΠΙΔΑ

Η τέχνη του αργαλειού ανήκει πια ανεπιστρεπτή σε μία άλλη εποχή. Η ανάγκη ύφανσης προσωπικών ειδών καθημερινής χρήσης καθιστούσε απαραίτητη την ύπαρξή του σε κάθε σπίτι. Ο αργαλειός ήταν στημένος σε υπόγεια, σε αυλές και σε χώρους όσο το δυνατόν πιο ευάερους και δροσερούς, καθώς η εργασία ήταν καθημερινή και πολύωρη.

Οι αργαλειοί ήταν ως επί τω πλείστον κατασκευασμένοι από ξύλο καστανιάς. Στην πλειοψηφία τους ήταν επιδαπέδιοι αλλά κάποιοι στήνονταν και στον τοίχο. Η παραγγελία τους γίνονταν σε μαραγκούς της περιοχής, που επιστράτευαν όλη τους την επιδεξιότητα, για να τους φτιάξουν όσο το δυνατόν πιο σταθερούς και αλφαδιασμένους, προκειμένου τα υφαντά να βγαίνουν ίσια, και για το λόγο αυτό πολλές γυναίκες κατέφευγαν στην κατασκευή σιδερένιου αργαλειού. Πέρα από τον αργαλειό, υπήρχαν πολυάριθμα ακόμη βοηθητικά εργαλεία, όπως τα λανάρια για το ξύσιμο του μαλλιού, το τυλιγάδι και η φούρκα, τα αδράχτια, η ρόκα με το σφοντύλι, το ροδάνι και η ανέμη για το τυλίγμα της κλωστής σε μασούρια, οι ξιγκλες για το τέντωμα του υφαντού και η κλουβωσιά.

Για να ετοιμαστεί ο αργαλειός χρειαζόταν προεργασία για το στήσιμό των εξαρτημάτων του μαζί με το νήμα που θα αποτελούσε τη βάση του υφαντού, το λεγόμενο στημόνι, το οποίο ήταν αγοραστό. Η φάση αυτή ονομαζόταν διασίδι και απαιτούσε συνεργασία περισσότερων ατόμων για να ολοκληρωθεί. Πρωτίστως το νήμα τυλιγόταν σε κατάλληλο αριθμό από καλαμοκάνια (μεγάλα

τύλιγε το σύνολο των νημάτων χιαστί, ώστε να σχηματιστούν οχτάρια. Όταν τελειώνει το νήμα και δημιουργούνται πλήθος από κλωστές, στη μία άκρη των νημάτων τοποθετούνταν το πίσω αντί, (ξύλινο κυλινδρικό μακρόστενο εξάρτημα), στο οποίο τυλιγόταν ισομερώς κατανεμημένο όλο το μήκος των νημάτων, εκτός από τις άκρες τους.

Στο σημείο αυτό ξεκινούσε το λεγόμενο παραμάτισμα, δηλαδή η διαδικασία που θα καθόριζε αργότερα το σχέδιο του υφαντού, και με την οποία καταπιάνονταν λίγες μόνο γυναίκες, οι παραμα-

Υφαντό (Λέπια) της κ. Βενετίας Χασάπη

τίστρες, άλλοτε έναντι αμοιβής και άλλοτε όχι. Γνωστές παραματίστρες ήταν η Μαρία Κουκούδα, η Θεοδώρα Πάππα και η Βαγγελίτσα Γιαννάκη. Η παραματίστρα καθόταν αντικριστά με μια άλλη γυναίκα έχοντας ανάμεσά τους τα μυτάρια, (ξύλινα

Σχέδιο "Παγώνια" της κ. Λίνας Παναγιωτίδου

μπροστά στην υφάντρα που τις έδενε σε σταθερό σημείο του αργαλειού για να ξεκινήσει την ύφανση.

Η ύφανση γινόταν με λεπτότερη κλωστή το λεγόμενο υφάδι. Εάν το υφάδι ήταν αγοραστό, τα πράγματα ήταν απλούστερα για τις υφάντρες, διαφορετικά έπρεπε την άνοιξη να προμηθευτούν μαλλί από βοσκούς, του οποίου μάλιστα η αξία ήταν υπολογίσιμη, που έπρεπε να πλυθεί πολύ καλά για να απομακρυνθεί η βρωμιά (μαλόρκος) και να στεγνώσει, για να ξεκινήσει η διαδικασία μετατροπής του σε κλωστή. Αυτό γινόταν με το αδράχτι στο αριστερό χέρι και με το δεξί στριβόταν το μαλλί για τη δημιουργία νήματος. Αφού είχαν πλέον δημιουργηθεί θηλιές από κλωστές ακολουθούσε η βαφή. Εντυπωσιακά χρώματα προέκυπταν είτε με φυσικές βαφές από καρυδοτσουφλα, κρεμμυδόφυλλα και αγριόχορτα, τα οποία έδιναν καφέ, μπέζ και κιτρινωπό χρώμα αντίστοιχα, είτε με βαφές του εμπορίου σε σκόνη που διαλύονταν σε βραστό νερό σε καζάνια με χοντρό αλάτι ή στύψη, στο οποίο βυθίζονταν οι κλωστές μέχρι να αποκτήσουν το επιθυμητό χρώμα. Αφού στέγνωσε και πάλι τυλιγόταν με κατάλληλη διαδικασία σε μασουράκια.

Τα μασουράκια έμπαιναν στο εσωτερικό της σαίτας (ελλειψοειδής ξύλινη κατασκευή), την οποία περνούσε η υφάντρα ανάμεσα από τα νήματα του αργαλειού, πατώντας τις πατήτρες, που ανεβοκατέβαζαν τα νήματα με τέτοιο τρόπο ώστε να δημιουργηθεί το υφαντό με το αντίστοιχο σχέδιο. Τα απλούστερα υφαντά ονομαζόνταν «**χτυπητά**» και γινόταν με 2 πατήτρες, ενώ τα πιο περίπλοκα και πολύχρωμα ονομαζόνταν «**κρητικά**» και γίνονταν με 4 πατήτρες. Πολύ γνωστά σχέδια είναι: της κούκλας το μάτι (ρόμβοι), του Βαγγιά το σχέδιο, ο ήλιος, οι πλάκες (τετράγωνα), οι καγκέλες (ζιγκ ζαγκ) και τα μπιλεντένια. Ανάλογα με το σχέδιο για την ολοκλήρωση του εργόχειρου ακόμη και με πολύωρη ενασχόληση καθημερινά μπορεί να χρειαζόταν χρόνος μέχρι και 2 ή και 3 εβδομάδων, τα δε υφαντά λόγω μικρού πλάτους ράβονταν για να ενωθούν μεταξύ τους ανάλογα με τη χρήση για την οποία προορίζονταν. Τα εργόχειρα ήταν όχι απλά χρηστικά, όπως κουβέρτες, σεντόνια, φλοκάτες, χαλάκια, ύφασμα για μάλλινα ρούχα (γριζο), εσώρουχα, τρόκνιες, αλλά και διακοσμητικά για τον τοίχο και γυναικείες ποδιές.

Η πλειοψηφία των γυναικών της Ιερισσού ασχολούνταν με την τέχνη του αργαλειού, που μεταφέρονταν από γενιά σε γενιά, άλλοτε μόνο ερασιτεχνικά και άλλοτε και κατ'επάγγελμα καθώς αναλάμβαναν παραγγελίες. Ερασιτεχνικά ασχολήθηκε και η κα Θελεξινόη Ψέμμα, η οποία προσπαθώντας να μας εξηγήσει την όλη διαδικασία, >>

Παραδοσιακός αργαλειός, Λαογραφικό Μουσείο Ιερισσού

μασούρια) και αυτά με τη σειρά τους τοποθετούνταν στην κλουβωσιά/κλουβί (ξύλινη κατασκευή). Μία γυναίκα έπαιρνε τις άκρες των νημάτων τους και περπατώντας διένυε μεγάλη απόσταση (20-25 μέτρα), που καθοριζόταν από το μήκος του υφαντού που επιθυμούσε. Στο έδαφος βρισκόταν τοποθετημένοι πάσσαλοι γύρω από τους οποίους,

εξάρτηματα με πολλές κάθετες κλωστές), ώστε να περάσουν τις άκρες των νημάτων από το κατάλληλο σημείο. Πέρα από τα μυτάρια οι άκρες των νημάτων περνούσαν και από το χτένι, το οποίο τοποθετούνταν μέσα στο ξυλόχτενο (που πηγαινοερχόταν χτυπώντας την κλωστή στο υφαντό) και ασφάλιζε. Τέλος οι άκρες των νημάτων κατέληγαν

Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΚΩΝ ΦΥΤΩΝ

Κείμενο : ΒΙΒΗ ΛΕΜΠΙΔΑ

Από την αρχαιότητα, η ενασχόληση με τη μελισσοκομία στη Χαλκιδική, καταλαμβάνει την πρώτη θέση μεταξύ άλλων νομών. Ο Αριστοτέλης (384-322 π.Χ.) αναφέρει στο συγγραφικό του έργο την ποικιλία μελισσοκομικών φυτών και τον σπουδαίο ρόλο των μελισσών. Αρχαιολογικές ανασκαφές έχουν φέρει στο φως, πλήρεις κυψέλες. Επίσης η δραστηριότητα αυτή ήταν ιδιαίτερα έντονη και στην περιοχή της Ιερισοῦ, γεγονός που αποδεικνύεται μέσα από τα αρχαία του Αγίου Όρους, όπου τον 9^ο μ.Χ. αιώνα οι Ιερισιώτες χάνουν το δικαίωμα τους να εγκαθιστούν κυψέλες ή οτιδήποτε άλλο αποτελεί ένδειξη μονιμότερης εγκατάστασης εντός των συνόρων του Αγίου Όρους.^[1]

Σουσουρά - Ερείκη Φθινοπωρινή

[Φωτογραφία του κ. Δημήτρη Παπαθεολόγη]

στη χαλέπιο και τραχεία πεύκη και παράγει πολύτιμες μελιτώδεις εκκρίσεις για την μέλισσα κατά τη διάρκεια σχεδόν όλου του καλοκαιριού. Αυτοί είναι και οι σημαντικότεροι παράγοντες οι οποίοι καθιστούν το νομό μας πρώτο στην Ελλάδα στην παραγωγή μελιού.

Τα κυριότερα μελισσοκομικά είδη της περιοχής μας είναι τα Πεύκα, οι Καστανιές, οι Κουμαριές, τα Παλιούρια, η Σουσουρά, το ανοιζιάτικο Ρέικι, οι Ακακίες, τα Ασπάλαθρα, ο άγριος Βίκος, η Αγριορίγανη κ.ά. Ανάλογα με την εποχή ανθοφορίας τους, χωρίζονται σε εαρινά, καλοκαιρινά, φθινοπωρινά και χειμερινά. Για το επάγγελμα του μελισσοκόμου η παρατήρηση των φυτών αυτών είναι απαραίτητη. Με την πολύχρονη πείρα του ο μελισσοκόμος γνωρίζει ακριβώς το χρόνο και τη διάρκεια ανθοφορίας, την προτίμηση της μέλισσας στο νέκταρ ή τη γύρη. Ξεκινώντας από τον Φεβρουάριο, όπως χαρακτηριστικά μου περιγράφουν, η ανθοφορία της αμυγδαλιάς και του πυξαριού δίνει τη γύρη,

που είναι απαραίτητη για τη θρέψη του μελισσιού και τη γονιμοποίηση της βασίλισσας. Έπειτα όσο προχωράει η άνοιξη, πολλά από τα φυτά που ανθίζουν είναι ωφέλιμα για τις μέλισσες. Σε συγκεκριμένες ημερομηνίες κάθε χρόνο η μέλισσα επισκέπτεται τα διάφορα είδη. Πιο συγκεκριμένα για 2 βδομάδες το Μάιο πηγαίνει στο Παλιούρι. Από 21 Μαΐου στις Καστανιές του Κακάβου. Όπως επίσης και στις Φλαμουριές. Όσο σιγά σιγά περνάει ο καιρός και φτάνει το καλοκαίρι η μέλισσα αρχίζει και προτιμά τα μελιτώματα του «εργάτη» καλύπτοντας τις ανάγκες της για σχεδόν όλη τη διάρκεια του καλοκαιριού μέχρι και τον Σεπτέμβριο. Με τις πρώτες βροχές του Σεπτεμβρίου ανθίζει η Σουσουρά καθοριστικό είδος της περιοχής μας για την τροφοδότηση του μελισσιού κατά τους δύσκολους μήνες του φθινοπώρου και του χειμώνα, όπου ο πληθυσμός της κυψέλης μειώνεται και σχεδόν συντηρείται. Ακόμη κι από άλλες περιοχές της Ελλάδας, όπως από τη Θάσο φέρνουν τα μελισσια τους εδώ να ξεχειμωνιάσουν.

Αυτή η εναλλαγή στην προτίμηση των φυτών κατά εποχές δίνει τη δυνατότητα παραγωγής μιας ποικιλίας διαφορετικών ειδών μελιού, με πρώτη θέση να καταλαμβάνει το πευκόμελο, έπειτα το ανθόμελο, συνδυασμοί αυτών όπως το πευκοανθέων και ανάλογα με τη σύσταση τους μπορεί να προκύψει μέλι πευκο-σουσουράς, φλαμουριάς-καστανιάς κ.ά. Όλα εξαιρετικής ποιότητας, διαφορετικά στο χρώμα, στη γεύση, στο άρωμα καλύπτουν μια πληθώρα απαιτητικών προτιμήσεων. Επίσης άλλα πολύτιμα προϊόντα που προκύπτουν είναι το κερι, ο βασιλικός πολτός και η πρόπολη (φαρμακευτική χρήση). Μοναδικά αγαθά ενός προικισμένου τόπου που με την ακατάπαυστη εργατικότητα της μέλισσας, το μεράκι και την αγάπη του μελισσοκόμου για τη δουλειά του, προσφέρονται για αιώνες, ακολουθώντας πιστά πάντα τον ίδιο ετήσιο κύκλο ζωής της φύσης.

Τα παλαιότερα χρόνια το επάγγελμα του μελισσοκόμου ήταν αρκετά δυσκολότερο απ' ό,τι είναι σήμερα, καθώς τα μόνα μέσα μεταφοράς ήταν τα γαϊδούρια. Αντί για κυψέλες δούλευαν αποκλειστικά με «κοφίνια» και δεν είχαν τα σύγχρονα εργαλεία που έχουν πλέον στη διάθεσή τους. >>

Η άνθηση αυτή της μελισσοκομίας οφείλεται κυρίως στη μελισσοκομική χλωρίδα. Η κατηγορία των φυτών αυτών εντοπίζεται μεταξύ της αυτοφυούς χλωρίδας, των οπωροφόρων, των καλλιεργούμενων και τέλος των καλλωπιστικών φυτών. Έτσι η τροφοδοσία των μελισσών με γύρη και νέκταρ καλύπτεται σχεδόν σε όλη τη διάρκεια του έτους, χάρη στην ποικιλία των χρήσιμων αυτών φυτών. Επιπλέον έντονη είναι η ύπαρξη του εντόμου *Marchalina hellenica* (εργάτης), το οποίο παρασιτεί

ΕΑΡΙΝΑ	ΘΕΡΙΝΑ	ΦΘΙΝΟΠΩΡΙΝΑ	ΧΕΙΜΕΡΙΝΑ
Οξυά	Φυτά που παράγουν αρωματικό μέλι πολλή καλής ποιότητας	Σουσουρά	Ασφόδελος
Καστανιά	Θυμάρι	Κουμαριά	
Γκορτσιά	Ρίγανη		
Αγριαχλαδιά	Μέντα		
Τσαπουρνιά	Φασκόμηλο		
Ρέικι	Κληματίδα		
Δάφνη	Βάτος		
Φράξος	Λυγαριά		
Σορβιά	Τριφύλλι		
Δρυς			
Αγιόκλημα			
Κρασιά			
Λεύκη			
Σφενδάμι			
Φτελιά			
Ιτιά			

Πίνακας 1: Μελισσοκομικά φυτά κατά εποχή ανθοφορίας^[5]

» Παρ' όλα αυτά η μελισσοκομία πάντοτε έπαιξε σημαντικό ρόλο και στην οικονομία του νομού μας.

Σήμερα στη Χαλκιδική υπάρχουν περίπου 814 μελισσοκόμοι οι οποίοι κατέχουν 152.385 κυψέλες, δηλαδή το 9,7% του συνόλου της χώρας (Υπουργείο Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων 2009). Απ' αυτούς οι 389 (48%) είναι επαγγελματίες, ενώ οι υπόλοιποι είναι ερασιτέχνες με μεγάλο αριθμό κυψελών.^[2] Η πλειοψηφία των μελισσοκόμων της Χαλκιδικής είναι μέλη του Πρωτοβάθμιου Αγροτικού Μελισσοκομικού Συνεταιρισμού Νικήτης «Σίθων» που ιδρύθηκε το 1952 και πλέον είναι ο μεγαλύτερος στην Ελλάδα. Στο νομό η πυκνότητα των κυψελών φτάνει τις 84 κυψέλες ανά τετραγώ-

όμως μέσω της σωστής διαχείρισης και με τη βοήθεια επιστημονικών μελετών, αξιοποιούνται πλήρως και η μελισσοκομία είναι μια συστηματικώς αναπτυσσόμενη δραστηριότητα.^[4]

Στη χώρα μας θα έπρεπε αυτά τα είδη να προστατεύονται και να αναζητώνται τρόποι αύξησης της ποιότητας και της ποσότητας της παραγωγής των φυσικών προϊόντων του δάσους, όπως είναι και το μέλι. Αντίθετα, όχι μόνο δεν υπάρχει μια συγκεκριμένη πολιτική που να βοηθά στην πλήρη αξιοποίηση των φυτικών αυτών ειδών, αλλά με διάφορες ενέργειες οδηγούνται σε σταδιακή υποβάθμιση ή και στη χειρότερη περίπτωση όπως συμβαίνει στην περιοχή μας, στο όρος Κάκαβος, στον πλήρη αφανισμό τους.

Με την εκχέρσωση τους παραγράφονται χιλιάδες χρόνια εξέλιξης, για τη σταδιακή επικράτηση των χρήσιμων αυτών φυτικών ειδών. Δεν λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες και οι μακροίωνες εναλλαγές συνθηκών που οδήγησαν στη μεγάλη ποικιλία και αφθονία τους. Ο συγκεκριμένος συνδυασμός ειδών και η σύνθεση τους είναι μοναδικός, δεν δημιουργείται ξανά όμοιος, δεν επαναλαμβάνεται όσο λεπτομερής κι αν είναι πιθανότατα ένας τέτοιος σχεδιασμός προς αυτή την κατεύθυνση. Επιπρόσθετα όπως σχεδιάζεται για την περιοχή μας, μια ανοικτού τύπου εξόρυξη χρυσού θα επιβαρύνει με βαρέα μέταλλα τη γη, τον αέρα, το νερό και το έδαφος, που συν τοις άλλοις, έχουν μη αναστρέψιμες επιπτώσεις και στον τομέα της μελισσοκομίας. Όπως προαναφέρθηκε, αν το μελίτωμα του εντόμου *Marchalina hellenica*, που παίζει τον καθοριστικότερο ρόλο στην παραγωγή πευκόμελου καλυφθεί από ένα στρώμα σκόνης η πρόσληψη τους από τις μέλισσες καθίσταται αδύνατη. Επίσης τα φυτά προσλαμβάνοντας νερό, απορροφούν και βαρέα μέταλλα που κι αυτά με τη σειρά τους εγκαθίστανται στα κύτταρά τους, στους ιστούς τους, στη γύρη και στο νέκταρ. Οι μέλισσες παίρνοντας νέκταρ και γύρη μολύνονται, μολύνεται ο γόνος στις κυψέλες και εν τέλει το μελίτσι καταστρέφεται.

Η τεράστια οικολογική σημασία της μέλισσας θα πρέπει να ληφθεί σοβαρά υπόψη. Η μέλισσα ανήκει στους σημαντικότερους επικονιαστές. Η αδυναμία επικονίασης οδηγεί στο τέλος της γονιμοποίησης

Ρίγανη, είδος σημαντικής μελισσοκομικής αξίας

και του πολλαπλασιασμού της μεγαλύτερης πλειοψηφίας φυτών. Αν αφανιστούν οι μέλισσες, σε σύντομο χρονικό διάστημα θα εξαφανιστούν χιλιάδες ανθοφόρα φυτά. Είναι υπόθεση όλων μας να ταχθούμε ενάντια σε οποιαδήποτε ενέργεια θέτει σε κίνδυνο το μέλλον της μέλισσας, δηλαδή όλων μας.

Ευχαριστώ θερμά, για τις τόσο χρήσιμες πληροφορίες που μου παρείχαν και που χωρίς αυτές δεν θα ήταν δυνατή η ολοκλήρωση του άρθρου, τους κυρίους Δημήτριο Παπαθεολόγη και Κωνσταντίνο Πολύζο - επαγγελματίες μελισσοκόμους της Ιερισσού.

ΠΗΓΕΣ:

- [1] Actes du portaton (Αρχείο του Αγίου όρους)
- [2], [3] Άρθρο του εντομολόγου, καθηγητή Γεωπονίας του Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, Ανδρέα Θρασυβούλου
- [4], [5] Έρευνα επί της βλαστήσεως και γλωρίδος του Χολομώντος και ίδια, της αρωματικής, φαρμακευτικής και μελισσοτροφικής τοιαύτης, του Δημητρίου Τ. Βολιώτου. ■

[Φωτογραφία του κ. Κώστα Πολύζου]

νικό χιλιόμετρο, όταν ο μέσος όρος πυκνότητας κυψελών στην Ελλάδα, η οποία κατατάσσεται πρώτη στην Ευρώπη, είναι μόλις 11 κυψέλες ανά τετραγωνικό χιλιόμετρο. Ο αριθμός των κυψελών αυξάνεται σημαντικά το φθινόπωρο. Η μεγαλύτερη ποσότητα μελιού στην Ελλάδα παράγεται από πευκοδάση (65%) και η Χαλκιδική μαζί με τη Θάσο πρωτοπορούν στην παραγωγή πευκόμελου^[5].

Τα μελισσοκομικά φυτά αποτελούν μια από τις κυριότερες πλουτοπαραγωγικές πηγές της χώρας μας, η οποία αν αξιοποιηθεί επαρκώς μπορεί να προσφέρει πολλά οφέλη στην Οικονομία μας. Αυτό συμβαίνει άλλωστε σε χώρες που δεν έχουν τόσο πλούτο σ' αυτά τα χρήσιμα φυτά, όπως η Ελλάδα,

κομμώσεις
ανδρών

men's
hair

Δημήτρης Γιαγλής

Ιερισσός Χαλκιδικής - τηλ. 23771-10044

ALOU COCKTAIL BAR
HATON COCKTAIL BAR

Χειμώνας 2014

PROSOFORÉS

HAPPY HOURS!
12:00 - 14:00
18:00 - 20:00

-50% στον καφέ και στα ροφήματα
-1,5€ στα ποτά
-1€ στις μπύρες

SPECIAL DELIVERY
1 καφέ + 1 πιττα
3€

WIFI FREE

ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ

Ειδικές τιμές για μαθητές Γυμνασίου Λυκείου

ΒΑΛΤΕ ΤΕΛΟΣ ΣΤΙΣ ΚΡΙΣΕΙΣ ΠΑΝΙΚΟΥ!

Κείμενο : ΕΙΡΗΝΗ ΚΟΡΔΕΡΑ, Ψυχολόγος

Φανταστείτε ότι εκεί που κάθεστε ανυποψίαστοι... ξαφνικά η καρδιά σας αρχίζει να χτυπά σαν τρελή, νιώθετε ότι δεν μπορείτε να πάρετε αναπνοή, σας λούζει κρύος ιδρώτας, σας πλημμυρίζει το άγχος, αρνητικές σκέψεις κατακλύζουν το μυαλό σας και νομίζετε ότι πεθαίνετε! Αυτή είναι η τρομακτική εμπειρία μιας κρίσης πανικού.

Οι άνθρωποι που το έχουν βιώσει αγχώνονται και μόνο στη σκέψη ότι μπορεί να το ξαναπάθουν, ενώ τονίζουν ότι όσοι δεν το έχουν ζήσει δεν μπορούν να καταλάβουν πόσο τρομακτικό είναι. Οι περισσότεροι πάντως που το παθαίνουν για πρώτη φορά, και δεν γνωρίζουν για τις κρίσεις πανικού, νομίζουν πως έχουν πάθει έμφραγμα ή εγκεφαλικό. Άλλωστε τα συμπτώματα του πανικού μοιάζουν με αυτά «οργανικών» διαταραχών.

Έτσι συνήθως πριν απευθυνθούν σε έναν ειδικό ψυχικής υγείας, έχουν ήδη επισκεφθεί πολλούς γιατρούς, έχουν υποβληθεί σε έναν κυκεώνα εξετάσεων, αλλά κάθε φορά η απάντηση που παίρνουν είναι «**Δεν έχεις τίποτα, είναι από άγχος!**». Έχοντας αποκλείσει, λοιπόν, ότι τα συμπτώματα οφείλονται σε κάποια «οργανική» αιτία, αρχίζουμε να διερευνούμε το ενδεχόμενο να πρόκειται για κρίση πανικού. Τι είναι όμως τελικά αυτές οι κρίσεις πανικού;

Η κρίση πανικού είναι μια περίοδος πολύ έντονου φόβου, που εμφανίζεται ξαφνικά, διαρκεί από 5 έως 30 λεπτά και περιλαμβάνει ψυχολογικά και σωματικά συμπτώματα. Τα συμπτώματα αυτά μπορεί να είναι: ταχυπαλμία, εφίδρωση, τρέμουλο, δύσπνοια, αίσθημα πνιγμού, πόνος στο στήθος, ναυτία, ενόχληση στην κοιλιά, αίσθημα ζάλης, μούδιασμα, ρίγη ή ξαφνικά αισθήματα ζέστης και φόβος του ατόμου ότι τρελαίνεται ή ότι πεθαίνει. Βέβαια, δεν έχουν όλοι οι άνθρωποι που παθαίνουν κρίσεις πανικού όλα τα παραπάνω συμπτώματα, αφού συνήθως εμφανίζονται κάποια από αυτά. Μετά από μία προσβολή πανικού πάντως το άτομο νιώθει εξαντλημένο και εξουθενωμένο. Φοβάται μήπως εμφανιστεί ξανά μία κρίση, κάτι που ονομάζουμε και άγχος αναμονής.

Αν τώρα ένα άτομο έχει τουλάχιστον δύο απροσδόκητες κρίσεις πανικού (συνήθως είναι πολύ περισσότερες) που ακολουθούνται από επίμονη ανησυχία μήπως το ξαναπάθει, τότε μιλάμε για Διαταραχή Πανικού. Η διαταραχή πανικού είναι μία από τις πιο συχνές ψυχικές διαταραχές παγκοσμίως. Εμφανίζεται περίπου στο 4% του πληθυσμού, ενώ προσβάλει 2 ή 3 φορές πιο συχνά τις γυναίκες απ' ό,τι τους άντρες. Συνήθως εκδηλώνεται για πρώτη φορά προς το τέλος της εφηβείας και μέχρι και την ηλικία των 35 ετών.

Το 50% των ατόμων που έχουν εκδηλώσει Διαταραχή Πανικού είναι πιθανό να εμφανίσει και κατάθλιψη. Επίσης, η διαταραχή πανικού στην πλειονότητα των περιπτώσεων συνοδεύεται και από αγοραφοβία, μια κατάσταση δηλαδή στην οποία κανείς αισθάνεται πολύ έντονο άγχος όταν βρίσκεται σε μέρη απ' όπου η διαφυγή είναι δύσκολη

ή στα οποία μπορεί να μην υπάρχει διαθέσιμη βοήθεια σε περίπτωση πανικού. Οι καταστάσεις που αγχώνουν περισσότερο τους ανθρώπους με αγοραφοβία είναι το να βρίσκονται ανάμεσα σε πλήθος (π.χ. σε ένα μεγάλο club με πολύ κόσμο), να στέκονται στην ουρά, να βγαίνουν μόνοι έξω από το σπίτι, να ταξιδεύουν με μέσα μαζικής μεταφοράς ή με αυτοκίνητο. Εξαιτίας του φόβου τους μήπως πάθουν κάποια κρίση, αρχίζουν να αποφεύγουν όλο και περισσότερο αυτές τις καταστάσεις με αποτέλεσμα να περιορίζεται και να διαταράσσεται η ζωή τους σε όλα τα επίπεδα—κοινωνική, οικογενειακή, επαγγελματική, σχέσεις, αντίληψη εαυτού κτλ. Έτσι οι ασθενείς μπαίνουν σε έναν φαύλο κύκλο, ενώ η οικογένεια και οι φίλοι μη μπορώντας να κατανοήσουν τι τους συμβαίνει, ερμηνεύουν τη συμπεριφορά τους ως τεμπελιά ή έλλειψη θέλησης. Τι προκαλεί όμως αυτές τις κρίσεις πανικού;

Η εκδήλωση των κρίσεων πανικού είναι συνήθως αποτέλεσμα ενός συνδυασμού παραγόντων. Συσσώρευση άγχους, στρεσογόνα γεγονότα (π.χ. μια πρόσφατη απώλεια ή ένας χωρισμός), καθημερινά προβλήματα (οικογενειακά, οικονομικά, επαγγελματικά κτλ.), χρόνια προβλήματα υγείας στο άμεσο περιβάλλον, δυσκολία να συμβιβαστούν αντιφατικές επιθυμίες, στοιχεία προσωπικότητας του ατόμου και κληρονομικότητα είναι μερικοί μόνο από τους παράγοντες που μπορεί να συνδέονται με την εκδήλωση της διαταραχής. Αλλά και η μεγάλη κατανάλωση καφέ, η χρήση ουσιών, η κακή διατροφή ή μια εξαντλητική διαίτα μπορεί επίσης να πυροδοτήσουν προσβολές πανικού.

Πέρα όμως από τα αίτια που τις προκαλούν, το ερώτημα είναι πώς μπορούμε να ξεφύγουμε από αυτόν τον φαύλο κύκλο και να αντιμετωπίσουμε τις κρίσεις πανικού; Οι κρίσεις πανικού, μπορούν να αντιμετωπιστούν πολύ αποτελεσματικά με την κατάλληλη θεραπεία, γι' αυτό και είναι σημαντικό οι άνθρωποι να αναζητούν έγκαιρα επαγγελματική βοήθεια, ώστε να μην ταλαιπωρούνται άδικα. Η κατάλληλη θεραπεία σε αυτή την περίπτωση είναι η ψυχοθεραπεία και κάποιες φορές, όταν οι κρίσεις είναι ιδιαίτερα συχνές και έντονες, ο συνδυασμός ψυχοθεραπείας και φαρμακευτικής αγωγής, η οποία δίνεται για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα.

Παρόλα αυτά, είναι αρκετοί οι άνθρωποι που δεν

λαμβάνουν έγκαιρα βοήθεια, είτε γιατί αρνούνται ότι τα αίτια των συμπτωμάτων τους είναι ψυχολογικά, είτε γιατί ντρέπονται να μιλήσουν γι' αυτά, είτε γιατί εσφαλμένα θεωρούν ότι πρέπει να το ξεπεράσουν μόνοι τους. Είναι σημαντικό λοιπόν το άτομο κατ' αρχάς να ενημερωθεί, να κατανοήσει και αποδεχθεί τι ακριβώς είναι αυτό που του συμβαίνει. Να συνειδητοποιήσει ότι είναι κάτι που βιώνουν και πάρα πολλοί άλλοι άνθρωποι και ότι, παρόλο που πρόκειται για μια πολύ τρομακτική εμπειρία, η ζωή του και η υγεία του δεν κινδυνεύουν. Οι κρίσεις πανικού δεν μπορούν να του προκαλέσουν κάποιο οργανικό πρόβλημα υγείας, ούτε φυσικά μπορούν να οδηγήσουν σε θάνατο ή σε «τρέλα». Είναι όμως μια διαταραχή που δυσκολεύει πολύ τη ζωή και τη λειτουργικότητα του ατόμου, γι' αυτό και είναι απαραίτητο να υπάρξει κατάλληλη αντιμετώπιση.

Μέσω τις ψυχοθεραπείας λοιπόν, το άτομο μαθαίνει να αναγνωρίζει έγκαιρα τα πρώτα σημάδια μιας προσβολής πανικού και να δρα άμεσα, αποτρέποντας την πλήρη εκδήλωσή της. Εκπαιδεύεται στο να αναγνωρίζει τις σκέψεις και τις συμπεριφορές που ενισχύουν το φόβο του και να τις αντικαθιστά με άλλες πιο λειτουργικές. Επίσης, μπορεί να εκπαιδευτεί σε Τεχνικές Χαλάρωσης ή Ασκήσεις Αναπνοής, που βοηθούν στο να ρυθμίζει καλύτερα το άγχος του, και ενθαρρύνεται να αρχίσει σταδιακά να αντιμετωπίζει τις καταστάσεις που μέχρι πρότινος απέφευγε.

Εκτός όμως από τη διαχείριση των συμπτωμάτων, η ψυχοθεραπεία συμβάλλει και στην ανάδειξη των αιτιών που τα προκαλούν. Αυτό είναι πολύ σημαντικό διότι, μόνο εφόσον τα αίτια αυτά κατανοηθούν και δουλευτούν, μπορεί το άτομο να απαλλαγεί οριστικά από τις κρίσεις πανικού. Έτσι μέσα από την προσωπική αυτή αναζήτηση, μαθαίνει κανείς να «**ακούει**» και να ικανοποιεί τις προσωπικές του ανάγκες (που συνήθως έβαζε σε τελευταία μοίρα), θέτει νέες προτεραιότητες στη ζωή του και κάνει αλλαγές στις σχέσεις του και στον τρόπο που αντιλαμβάνεται τον εαυτό του.

Άλλωστε, οι κρίσεις πανικού είναι ένα καμπανάκι που ο οργανισμός μας χτυπά, προκειμένου να τον φροντίσουμε περισσότερο. Ένα μήνυμα που μας στέλνει το σώμα μας ότι χρειάζεται να κάνουμε αλλαγές στον τρόπο που διαχειριζόμαστε τα πράγματα, αλλαγές που για κάθε άνθρωπο μπορεί να είναι διαφορετικές. Γι' αυτό και είναι εξαιρετικής σημασίας το να κατανοήσει κανείς το ίδιο το σύμπτωμα όχι μόνο ως πρόβλημα, αλλά ως αφορμή και σημείο εκκίνησης για ουσιαστικές και απελευθερωτικές αλλαγές. Δεν είναι άλλωστε τυχαίο το γεγονός ότι η πλειονότητα των ανθρώπων, που έχουν βιώσει κρίσεις πανικού και έχουν κάνει ψυχοθεραπευτική δουλειά, αναφέρουν ότι τελικά μέσα από αυτήν την εμπειρία νιώθουν ότι βγήκε ένας διαφορετικός εαυτός. Ένας εαυτός που μέχρι πρότινος αγνοούσαν, ένας εαυτός πιο δυνατός και πιο ώριμος, ενώ δηλώνουν τελικά και περισσότερο ικανοποιημένοι από τη ζωή τους συνολικά. ■

ΑΓΡΙΟΓΟΥΡΟΥΝΟ

Κείμενο : ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΧΡΥΣΟΥΛΗΣ

Υλικά

- 1 ½ κλ. αγριογούρουνο
- 2 μέτρια κρεμμύδια
- 3 σκελίδες σκόρδο
- 2 κουταλιές της σούπας πελτές ντομάτας
- 1 ποτήρι κρασί
- ελαιόλαδο
- αλάτι
- σπυριά πιπέρι
- φύλλα δάφνης
- 1 ½ κλ. πατάτες.

Προετοιμασία

Πλένουμε καλά με άφθονο νερό το κρέας, προσέχοντας να μην μείνουν τυχόν τρίχες του ζώου (λόγω του πρόχειρου τρόπου που γδέρνεται) και το κόβουμε σε μέτρια κομμάτια. Καθαρίζουμε τις πατάτες και τις κόβουμε κυδωνάτες, ενώ τα κρεμμύδια ψιλοκομμένα.

Εκτέλεση

Σε βαθιά κατσαρόλα με άφθονο νερό, βράζουμε τα κομμάτια του κρέατος για τριάντα λεπτά περίπου, ώσπου να αφρίσει καλά και να βγάλει το αίμα του. Στην συνέχεια σουρώνουμε το κρέας και πετάμε το νερό.

Σε μία χαμηλή κατσαρόλα «νταβά» σοτάρουμε το κρέας με ελαιόλαδο και προσθέτουμε ψιλοκομμένο το κρεμμύδι και το σκόρδο. Σβήνουμε με ένα ποτήρι κρασί και συμπληρώνουμε νερό ώσπου να σκεπαστεί καλά το κρέας. Το αφήνουμε να βράσει για αρκετή ώρα μέχρι να μαλακώσει αρκετά (περίπου δύομιση ώρες). Ανά τακτά χρονικά διαστήματα το ελέγχουμε συμπληρώνοντας νερό αν χρειαστεί). Όταν είναι έτοιμο προσθέτουμε τα υπόλοιπα υλικά: το αλάτι, τα σπυριά πιπεριού, τη δάφνη και τον πελτέ. Τα αφήνουμε να πάρουν μερικές βράσεις, να ενωθούν τα υλικά και να δέσει η σάλτσα.

Τηγανίζουμε τις χοντροκομμένες πατάτες και τις βάζουμε στον νταβά με το αγριογούρουνο. Ανακατεύουμε κουνώντας το σκεύος δεξιά αριστερά και περιμένουμε λίγα λεπτά να τραβήξουν οι πατάτες από την σάλτσα.

Τρώγεται ζεστό. Με τη συνοδεία κόκκινου μπρούσικου κρασιού.

Καλή επιτυχία!

Σημείωση

Τα μαγειρεμένα κυνήγια είναι πανάρχαια φαγητά, βαθιά συνδεδεμένα με την ιερισσιώτικη γαστρονομική παράδοση. Η συνταγή αυτή είναι ο πιο κλασικός τρόπος παρασκευής του αγριόχοιρου, όπως συνηθίζουν να το μαγειρεύουν οι συντοπίτες μας εργαζόμενοι στο Άγιο Όρος «**Αγιορίσιοι**», οι οποίοι τυγχάνουν εκτός από μεγάλοι κυνηγοί και σπουδαίοι μάγειρες. ■

παχυσαρκία | λιπασαρκία | διαβήτης | υπερλιπιδαιμίες | εγκυμοσύνη | οβητικές

ΠΡΟΤΥΠΟ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΙΑΤΡΟΦΗΣ - ΔΙΑΙΤΟΛΟΓΙΑΣ

Πηνελόπη Σγουρογιάννη-Πασαχάλη
Διατροφολόγος - Διαιτολόγος

Μεγ. Παναγία, 630 76 Χαλκιδική
Τ. 23720 31.460
Κ. 6947 834635
E. piyisgourogianni@yahoo.gr

LOCAL

CAFE BAR • MINI RESTAURANT

Τηλ. Παραγγελιών: **23770 41019**

ΚΕΝΤΡΟ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
Learn 4all
Πιστοποιημένο Εξεταστικό Κέντρο

ΕΝΑΡΞΗ ΝΕΩΝ ΤΜΗΜΑΤΩΝ ΚΑΘΕ ΕΒΔΟΜΑΔΑ ΓΙΑ:

- ΜΑΘΗΤΕΣ
  - ΔΗΜΟΤΙΚΟΥ
  - ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ
  - ΛΥΚΕΙΟΥ
- ΦΟΙΤΗΤΕΣ
- ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΟΥΣ

ΔΩΡΕΑΝ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΣΕ ΑΝΕΡΓΟΥΣ ΜΕ ΤΗΝ ΕΠΙΔΕΙΞΗ ΤΗΣ ΚΑΡΤΑΣ ΑΝΕΡΓΙΑΣ

ΤΑΧΥΡΥΘΜΑ ΤΜΗΜΑΤΑ ΓΙΑ ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ & ΑΣΕΠ

ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΚΑΘΕ ΣΑΒΒΑΤΟ

ΙΕΡΙΣΣΟΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ
ΤΗΛ: +30 2377 110150
+30 6945 443450
e-mail: learn-4all@hotmail.com

ΑΦΟΙ ΤΖΟΥΜΙΑ

Κιν. Τηλ.:
6978 326 924 Γιώργος
6973 897 390 Στέλιος

**Τοποθετήσεις Πλακιδίων
Ενεργειακά Τζάκια
Διακοσμητικές Πέτρες**

Εδώ που ανατέλλει... η γεύση!

Μικρασιάτικο
με δυόσμο

Ελαιούρι
με κόκκινο πιπέρι

Γραβιέρα
Κάκαβος

Μικρασιάτικο
με πράσινη πιπεριά

Μικρασιάτικο
με καυτερή πιπεριά

“Η φύσις μηδέν μήτε ατελές ποιεῖ μήτε μάτην” Αριστοτέλης, 384-322 π.Χ.

Κατά τον αρχαίο Έλληνα φιλόσοφο Αριστοτέλη ότι δημιουργεί η φύση φροντίζει να είναι πάντα ολοκληρωμένο.

Η παραγωγή του τυριού αποτελεί μία φυσική δημιουργία. Στο τυροκομείο φροντίζουμε να διατηρούμε την τελειότητα της φυσικής δημιουργίας με σκοπό το όφελος του ανθρώπου από μία πλούσια, άριστη διαθρεπτική τροφή, το τυρί.

Τα πλούσια βοσκοτόπια της περιοχής μας συντελούν καθοριστικά στην παραγωγή εξαιρετου γάλακτος & στην παρασκευή φυσικών τυροκομικών προϊόντων, θυμίζοντας τον πολύτιμο πνεύμονα ζωής της περιοχής το βουνό Κάκαβος, όπου χρόνια τώρα μας προσφέρει απλόχερα τη μαγεία της φυσικής δημιουργίας.

